

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Mahkeme İçtihadına

İlişkin Bilgi Notu

Sayı 175

Haziran 2014

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Mahkeme'nin İçtihat Bilgi ve Yayınlar Dairesi tarafından derlenen bu Bilgi Notu, Yazı İşleri Müdürlüğü'nün özel ilgi arz ettiğini düşündüğü söz konusu dönem süresince incelenen dava özetlerini içermektedir. Bu özetlerin, Mahkeme üzerinde bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Geçici versiyonunda, özetler normalde ilgili davanın dilinde hazırlanmakta olup, nihai tek-dil versiyonu sırasıyla İngilizce ve Fransızca olarak çıkmaktadır. Bilgi Notu, <www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/analysis&c=>adresinden indirilebilmektedir. <<http://appform.echr.coe.int/echrrequest/request.aspx?lang=gb>> adresinden çevrim içi form yoluyla yayın servisiyle irtibata geçilerek, yıllık 30 Avro (EUR) veya 45 Amerikan doları (USD) karşılığında, bir dizin dâhil olmak üzere, basılı kopya üyeliği mümkündür.

HUDOC veritabanına, Mahkeme'nin internet sayfası (<<http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/>>) üzerinden ücretsiz ulaşılabilir. Veritabanı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadına (Büyük Daire, Daire ve Komite kararları, kabul edilebilirlik kararları, tebliğ edilen davalar, istişari görüşler ve İçtihat Bilgi Notu'ndan hukuk özetleri), Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na (kararlar ve raporlar) ve Bakanlar Komitesi'ne (kararlar) erişim sağlamaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

(Avrupa Konseyi)

67075 Strasbourg Cedex

France

Tel : 00 33 (0) 3 88 41 20 18

Fax : 00 33 (0) 3 88 41 27 30

publishing@echr.coe.int

www.echr.coe.int

ISSN 1996-1545

© Avrupa Konseyi / Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2014

MADDE 2

Etkili soruşturma

Ölüme neden olan gerçek suçlular yerine komuta sorumluluğu olan yetkili hakkında kovuşturma: ihlal

Jelić / Hırvatistan - 57856/11

12.6.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – 1991 yılının Kasım ayında Sırp kökenli başvuranın eşi evinden kaçırılmıştır. Daha sonra başvuranın eşi ölü bulunmuştur. Söz konusu ölüm hakkında yapılan soruşturmada yedi yıl boyunca etkili adımlar atılmamıştır. 1999 yılının Eylül ayında, Sisak Polisi, başvuranın eşinin öldürülmesi de dâhil olmak üzere 1991 ile 1995 yılları arasında meydana gelen Sırp'ların öldürülmesiyle bağlantılı olarak sorgulamalara başlamıştır. Bir süre sonra, bir tanık, başvuranın eşi ile birlikte Sırp'ların öldürülmesiyle ilgisi olduğu iddia edilen birçok isim vermiştir. 2013 yılında, Sisak Polisinde görevli eski bir kıdemli subay, ölümler nedeniyle sivil halka karşı savaş suçlarından suçlu bulunmuştur.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 2 (*usulü yönünden*): Başvuran, sorumlu kıdemli subayın suçlu bulunmasına rağmen, tanıkların isim olarak tespit ettiği gerçek suçlular aleyhinde dava açılmadığı gerekçesiyle eşinin ölümüne ilişkin olarak yürütülen soruşturmanın yetersiz olduğu konusunda şikâyetçi olmuştur. Mahkeme, savaş ve savaş sonrası toparlanma dönemlerinde Sırp sivillerin öldürülmesine ilişkin olarak yaşanan bazı gecikmelerin, yeni bağımsızlığını ilan eden, savaştan yeni çıkan ve düzenini kurmak için ve yetkililerinin tecrübe kazanması için zamana

ihtiyacı olan bir Devlet olan Hırvatistan'daki genel duruma atfedilebileceğini kabul etmiştir.

En geç 2003 yılına kadar, yetkililer, başvuranın öldürülmesini emreden kişileri ve gerçek suçluları tespit etmelerini ve böylece daha çok soruşturma tedbiri olarak yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlayacak bazı bilgiler elde etmişlerdir. Söz konusu bilgilerin mahkûmiyet kararlarıyla sonuçlanıp sonuçlanmayacakları kesin olmasa da, yetkililerin Sözleşme'nin 2. maddesi uyarınca usulü yükümlülüklerini yerine getirmeleri için bir kişinin öldürüldüğü koşulların belirlenmesine ilişkin olası bütün yollara işaret edecekleri düşünülmüştür. Mevcut davada, soruşturmanın etkililiğini ortadan kaldıran eksiklik, yalnızca komuta sorumluluğu olan yetkililerin suçlu bulunmasıyla telafi edilemez. Savaş suçları kapsamında üstlerin cezalandırılması, astların kendi sorumluluklarından muaf olabilecekleri anlamına gelmemektedir. Sonuç olarak, kıdemli subay aleyhinde mahkûmiyet kararı verilmesine rağmen, Hırvatistan'ın 2. madde uyarınca usulü yükümlülükleri, ivedilikle ve makul çabuklukla en olası gerçek suçlular hakkında kovuşturma yapılmasını da gerektirmektedir. Mahkeme, tanıkların gerçek suçluları isim olarak tespit ettikleri bilgisinin ışığında, soruşturmada yaşanan gecikme nedeniyle Sözleşme'nin 2. maddesine aykırı olarak yeterli ve etkili bir soruşturma yürütülmediği sonucuna varmıştır.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle).

Madde 41: Manevi tazminat olarak 20.000 avro ödenmesine karar vermiştir.

MADDE 3

Sınır dışı uygulaması _____

Avrupa'ya geldikten sonra Hıristiyan olan siyasi eylemci olduğu iddia edilen kişinin İran'a gönderilmesi talebi: Dava, Büyük Daire'ye havale edilmiştir.

F.G. / İsveç – 43611/11

16.1.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

İran vatandaşı olan başvuran, İran rejiminin tanınan rakipleriyle çalıştığı ve internet üzerinde gerçekleştirdiği yayın faaliyetleriyle bağlantılı olarak 2007 ve 2009 yılları arasında en az üç kere yetkililer tarafından yakalanıp gözaltında tutulduğu gerekçeleriyle İsveç'te iltica başvurusunda bulunmuştur. Hassas materyalleri tuttuğu iş yerinin arandığını ve bazı belgelerin yerinde olmadığını öğrendikten sonra kaçmak zorunda kalmıştır. İsveç'e geldikten sonra, Hıristiyan olmuştur ve İran'a geri dönmesi halinde, dininden döndüğü için idam cezasına mahkûm edilme riski bulunduğunu iddia etmiştir. İltica başvurusu İsveçli yetkililer tarafından reddedilmiş ve başvuranın sınır dışı edilmesine karar verilmiştir.

16 Ocak 2014 tarihli bir kararda, Mahkeme'nin bir Bölüm'ü, başvuranın aleyhinde icra edilecek bir sınır dışı kararının Sözleşme'nin 2. ve 3. maddelerini ihlal edeceğine iki oya karşı beş oyla hükmetmiştir. Başvuranın siyasi faaliyetlerinin ve bağlantılarının çevresel olmaktan öteye geçtiğine işaret eden herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. 2009 yılının Kasım ayından beri Devrim Mahkemesi huzuruna çağrılmamış; İran'daki ailesi başvuranın siyasi faaliyetleri nedeniyle

hedef haline gelmemiş ve İsveç'e geldikten sonra faaliyetlerini sürdürme talebinde bulunmamıştır. Hıristiyanlığı seçmesi göz önüne alındığında, başvuran yerel mahkemeler önünde, bu konunun özel olduğuna inandığı için, dini inançlarını iltica başvurusuna dayanak olarak kullanmayı istemediğini açıkça ifade etmiştir. Başvuran, Göç Mahkemesi huzurunda sözlü ifade verdiği sırada din değiştirmesine ilişkin olarak konuşma fırsatı yakalamış, ancak sınır dışı edilme kararı icra edilebilir olana kadar din değiştirdiğini açıklamamıştır. Ayrıca, başvuran İsveç'e geldikten sonra Hıristiyanlığı seçmiş ve bunu gizli tutmuştur. İranlı yetkililerin başvuranın din değiştirdiğinden haberdar olmalarına imkân bulunmamaktadır. Sonuç olarak, başvuran İran'a geri döndüğü takdirde kanunla yasaklanan şekilde bir muameleye maruz kalacağına ilişkin gerçek ve somut bir riskin varlığını kanıtlayamamıştır.

2 Haziran 2014 tarihinde, dava başvuranın talebi üzerine Büyük Daire'ye gönderilmiştir.

Ailenin tekrar bir araya gelmesi için Libya'ya geri gönderilmesi talep edilen Homoseksüel:
ihlal yok

M.E. / İsveç – 71398/12

26.6.2014 [V. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – 2010 yılından beri İsveç'te yaşayan ve Libya vatandaşı olan başvuran, yasadışı silah taşıdığı gerekçesiyle işkenceye maruz kalacağından korktuğunu ileri sürerek, İsveç'te daha önce iltica başvurusunda bulunmuştur. Birkaç ay sonra, iltica başvurusuna ilişkin olarak ek bir dayanak göstermiş ve homoseksüel olduğu ve bir erkekle evli olduğunu

belirtmiştir. İltica talebinin asıl gerekçesi ile ilgili olarak, Libya'daki siyasi değişiklikler göz önüne alındığında, gönderildiği takdirde artık tehlikede olmayacağı düşünülmektedir. Göç Kurulu, başvuranın çelişkili ifadeler verdiği ve hikâyesinin inandırıcılığı olmadığı gerekçesiyle iltica başvurusunu reddetmiştir. Aile bağları ve evliliği ile ilgili olarak İsveç'te oturma iznine başvurması için Libya'ya geri dönmesinde bir engel olmadığına hükmedilmiştir. Göç Mahkemesi, başvuranın uluslararası korumaya ihtiyacı olmadığına ve hikâyesinin inandırıcı olmadığına hükmederek başvuranın itirazını reddetmiştir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 3: Başvuran, Libya'ya geri gönderildiği takdirde yasadışı silah taşımış olması, cinsel tercihi ve bir erkekle evli olması nedenleriyle, işkenceye maruz kalmaya ilişkin olarak gerçek bir riskle karşı karşıya kalacağı konusunda şikâyetçi olmuştur. İlk iddiasıyla ilgili olarak, Mahkeme, başvuranın inandırıcılığı olmadığına ve kötü muameleye maruz kalmaya ilişkin kişisel olarak ciddi bir riskin varlığını kanıtlayamadığı görüşündedir. Başvuranın cinsel tercihiyle ilgili olarak, yerel mahkemelerin başvuranın homoseksüelliğini hiçbir zaman sorgulamamış olmalarına rağmen, yerel yargılama işlemleri sırasında başvuranın hikâyesini değiştirdiği ve uzattığı gerekçesiyle, inandırıcılığı olmadığı sonucuna varılmıştır. Mahkeme'ye göre, başvuran, iddialarına ilişkin olarak yapılan incelemenin dayandırılacağı tutarlı ve inandırıcı bir ifade vermemiştir. Libya'daki homoseksüellerin durumuna ilişkin çok az bilgi bulunmasına rağmen, 2011 yılında Kaddafi rejimi sona erdikten sonra homoseksüel faaliyetler nedeniyle hakkında kovuşturma yapılan veya mahkûmiyet kararı verilen kişilere dair herhangi

bir kayıt bulunmamaktadır. Bu nedenle, Libya'lı yetkililerin etkin bir şekilde homoseksüellere kötü muamelede buldukları sonucuna varmak için yeterli unsur bulunmamaktadır. Ayrıca, başvuran İsveç'ten bir daha geri kabul edilmemek üzere sınır dışı edilmemektedir. Ailenin tekrar bir araya gelmesine ilişkin olarak başvuruda bulunması için Libya'ya geri gönderilmesi talep edilmesine rağmen, başvuran, bekleme süresini yaklaşık dört aya indirerek internet üzerinden başvurusunu gerçekleştirebilecektir. Bekleme süresi sırasında özel hayatı konusunda gizliliğe ihtiyaç duyacak olmasına rağmen, bu durum başvuranın kimliğinin önemli bir parçasını sürekli veya uzun bir süre boyunca gizlemesini veya bastırmasını gerektirmemektedir. Libya'da İsveç Elçiliği olmadığı için görüşmek amacıyla Mısır'a, Tunus'a veya Cezayir'e gitmek zorunda kalacağı doğru olmasına rağmen, bu birkaç gün içinde yapılabilir ve başvuran için söz konusu ülkelerde kötü muameleye maruz kalma riski meydana getirmemektedir. Özet olarak, ailesinin tekrar bir araya gelmesi amacıyla başvuruda bulunması için Libya'ya geri gönderilmesi halinde cinsel tercihi yüzünden kötü muameleye maruz kalacağı sonucuna varmak için somut hiçbir gerekçe yoktur.

Sonuç: ihlal yok (bir oya karşı altı oyla).

MADDE 5

Madde 5 § 1

Özgürlükten yoksun bırakma

Yasalara uygun yakalama veya tutuklama__

Yehova'nın Şahitleri'nin dini törenine katılan kişilerin tutuklanması: ihlal

Krupko ve Diğerleri / Rusya – 26587/07

26.6.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

(Bkz., aşağıda Madde 9)

Madde 5 § 4

Denetim hızı _____

Adli olmayan yetkililer tarafından verilen sınır dışı edilmeleri amacıyla tutuklama emrinin yasalara uygunluğunun yargısal denetiminde yaşanan on altı günlük gecikme: ihlal

Sbcherbina / Rusya – 41970/11

26.6.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar ve Olgular - 28 Şubat 2011 tarihinde başvuran, Kazak yetkililerin başvuranın sınır dışı edilmesine ilişkin talebinin ardından bir savcı tarafından verilen karar uyarınca Rusya'da tutuklanmıştır. 30 Mart 2011 tarihinde başvuran, ilk derece mahkemesine serbest bırakılmasını talep ederek başvuruda bulunmuş ve mahkeme, 15 Nisan 2011 tarihinde on altı gün sonra tutuklama kararını bozmuştur.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 5 § 4: Dava, 5 § 1 (c) maddesi uyarınca tutuklama ile ilgili değil, 5 § 1 (f) maddesinde düzenlenen sınır dışı uygulamasının amaçları kapsamında tutuklama hakkındadır. Sonuç olarak, yetkililerin başvuranı ivedilikle bir hâkim önüne çıkarma yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ancak, başvuranın mahkeme önünde dava açma ve Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca serbest bırakılmayı talep etme

hakkı bulunmaktadır. Serbest bırakılmaya ilişkin olarak bir başvuru yapıldığında, tutukluluğun yasalara uygunluğunun yargısal denetimi hızlı bir şekilde yapılmak zorundadır.

Bununla birlikte, 5 § 4 maddesinde öngörülen “hızlılık” gerekliliği, 5 § 3 maddesindeki “ivedilik” gerekliliğiyle aynı şeye işaret etmemektedir. Bu nedenle, asıl tutuklama emri bir mahkeme tarafından (uygun yargı süreci teminatları sunan bir usulde bağımsız ve tarafsız bir yargı organı) verildiği hallerde, Mahkeme, Rusya aleyhinde açılan birçok davada, ikinci derece mahkemesi önünde devam eden yargılama işlemlerindeki inceleme süresinin daha uzun sürmesine tolerans göstermiştir.¹ Böyle davalarda on altı günlük bir süre, 5 § 4 maddesi uyarınca herhangi bir sorunun ortaya çıkmasına neden olmamaktadır.² Ancak söz konusu davalardaki durumun aksine, başvuranın davasındaki asıl emri, bir hâkim veya başka bir yargı çalışanı değil bir savcı tarafından verilmiştir.

Ayrıca, tutukluluk emriyle sonuçlanan karar verme süreci, yargı süreci teminatları sağlamamıştır: karar, gizli olarak ve başvuranın katılımı olmaksızın verilmiştir. Ek olarak, inceleyen mahkeme, savcının yetki alanının dışına çıktığına ve başvuranın tutuklanmasını emretmeye yetkili olmadığına hükmetmiştir.

Bu koşullar altında, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca adli denetimin “hızlılık” standardı, 5 § 3 maddesi uyarınca “ivedilik” standardına

¹ *Mamedova / Rusya*, 7064/05, 1 Haziran 2006, 87 sayılı Bilgi Notu; *Ignatov / Rusya*, 27193/02, 24 Mayıs 2007; ve *Lamazhyk / Rusya*, 20571/04, 30 Temmuz 2009.

² *Yudayev / Rusya*, 40258/03, 15 Ocak 2009; ve *Khodorkovskiy / Rusya*, 5829/04, 31 Mayıs 2011, 141 sayılı Bilgi Notu.

yaklaşmıştır. Bu nedenle, 28 Şubat 2011 tarihli tutuklama kararının yargısal denetiminde yaşanan on altı günlük gecikme aşırıdır.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle).

Mahkeme ayrıca Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi ile birlikte 5 § 1 maddesinin de ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 41: Manevi tazminat olarak 6.500 avro ödenmesine karar verilmiştir.

MADDE 6

Madde 6 § 1 (medeni hukuk) (icra)

Mahkemeye erişim

Yetkililerin, kamu haberlerini gazetecilerle paylaşmalarına ilişkin nihai mahkeme kararlarını yerine getirmemeleri: ihlal

Roşianu / Romanya – 27329/06

24.6.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

(Bkz., aşağıda 10. madde)

Madde 6 § 1 (medeni hukuk)

Adil yargılanma

Geçmiş kapsayan mevzuat ile derdest muhakeme usulüne yasal müdahale: ihlal

Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S. ve Diğerleri / İtalya – 48357/07 et al.

24.6.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

(Bkz., aşağıda 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi)

MADDE 8

Özel hayata ve aile hayatına saygı

Taşıyıcı annelik yöntemiyle dünyaya gelen ve bu yöntemi uygulayan çift arasında Amerika'da yasal olarak kabul edilen ebeveyn-çocuk ilişkisinin Fransa'da yasal olarak tanınmasının reddedilmesi: ihlal

Labassee / Fransa – 65941/11

Menesson / Fransa – 65192/11

26.6.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar ve Olgular – Birinci davadaki başvuranlar, Fransız vatandaşı olan Bay ve Bayan Mennesson ve 2000 doğumlu ikizler olup Amerikan vatandaşları olan Mennesson kızlarıdır. İkinci davadaki başvuranlar, Fransız vatandaşı olan Bay ve Bayan Labassee ve 2001 doğumlu bir Amerikan vatandaşı olan Juliette Labassee'dir.

Bayan Mennesson ve Bayan Labassee'nin kısır olmaları nedeniyle, başvuran çiftler Amerika'da taşıyıcı annelik uygulamasına başvurmuşlardır. Bay Mennesson ve Bay Labassee'den alınan spermeler kullanılarak üretilen embriyolar, her iki davada başka bir kadının rahmine yerleştirilmiştir. Sonuç olarak, Mennesson ikizleri ve Juliette Labassee (başvuran çocuklar) dünyaya gelmiştir. İlk davada Kaliforniya'da ve ikinci davada Minnesota'da verilen kararlarda, Bay ve Bayan Mennesson'un ikizlerinin ebeveynleri ve Bay ve Bayan Labassee'nin Juliette'nin ebeveynleri olduklarına hükmedilmiştir.

Davaların taşıyıcı annelik uygulamasıyla ilgili olduğundan şüphelenen Fransız yetkilileri, doğum belgelerini Fransız Nüfus Müdürlüğü'ne kaydetmeyi reddetmişlerdir. Ancak, *Menesson* davasında doğum belgeleri Cumhuriyet

savcısının talimatıyla kaydedilmiştir. Daha sonra Cumhuriyet savcısı söz konusu kayıtların iptal edilmesi amacıyla çiftin aleyhinde yargılama işlemleri başlatmıştır. *Labassee* davasında, doğumların kaydedilmesinin reddedilmesine itiraz etmemişler, ancak fiilen sahip oldukları konuma dayanarak yasal ilişkilerinin tanınmasını talep etmişlerdir. Fiilen ebeveyn-çocuk ilişkisinin varlığını, yani kız veya erkek evlat konumunu doğrulayan bir hâkimin hazırladığı yeminli ve yazılı bir beyan (*acte de notoriété*) almışlardır. Ancak, Cumhuriyet savcısı bu durumun kayıtlara girmesini reddetmiştir. Böylece, çift konuyu mahkemeye taşımıştır.

Başvuranların talepleri, Nüfus Müdürlüğünde bu tür kayıtların yapılması Fransız Medeni Kanunu uyarınca kamu politikası temellerinde hükümsüz ve geçersiz olan taşıyıcı annelik uygulamasını yürürlüğe koyacağından dolayı, 6 Nisan 2011 tarihinde üst derece Temyiz Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. Mahkeme, kayıtların iptal edilmesinin Kaliforniya ve Minnesota yasaları tarafından tanınan yasal annelik ve babalık ilişkisinden çocukları mahrum etmediği ve çocukların Fransa'da Bay ve Bayan Mennesson ile Bay ve Bayan Labassee ile yaşamalarına engel olmadığı için, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmediğine hükmetmiştir.

Hukuksal Değerlendirme – Madde 8: 8. maddenin güvence altına aldığı “aile hayatına” ve “özel hayata” saygı hakkına müdahalede bulunulmuştur. Şikâyet edilen tedbirlerin dayanakları iç hukuktur ve söz konusu hukuk, ilgili kişiler için ulaşılabilir ve öngörülebilirdir.

Fransa'nın, taşıyıcı annelik uygulaması sonucunda yurtdışında doğan çocuklar ile ebeveynler arasındaki yasal ilişkiyi tanımayı reddetmeleri, Fransız vatandaşlarını, çocukları ve taşıyıcı annelik yapan anneyi korumak amacıyla yasaklanan bir üreme tekniğini Fransa'nın dışında uygulamaktan caydırma isteklerinden kaynaklanmaktadır. Buna göre, söz konusu müdahale meşru iki amaç taşımaktadır: “sağlığın korunması” ve “başkalarının haklarını ve özgürlüklerini korumak”.

Avrupa'da, ne taşıyıcı annelik uygulamasının yasalara uygunluğu konusuna ne de bu uygulama neticesinde yurtdışında yasalara uygun olarak dünyaya gelen bir çocuk ve ebeveynler arasındaki ilişkinin yasal olarak tanınması konusunda görüş birliği bulunmaktadır. Söz konusu görüş ayrılığı, taşıyıcı anneliğin güç etik sorunları ortaya çıkarttığını göstermektedir. Buna göre, Devletlere taşıyıcı annelik uygulamasıyla ilgili karar verirken geniş bir takdir yetkisi tanınmak zorundadır. Ancak, söz konusu takdir yetkisi, kişinin kimliğinin kilit unsurunu oluşturan ebeveynlik konusunda sınırlandırılmalıdır. Mahkeme, ayrıca, Devletlerin ve doğrudan ilgili kişilerin arasında, özellikle çocuklar söz konusu olduğunda onların yüksek çıkarlarının korunması gerektiğine ilişkin temel ilkeye atıfta bulunarak, adil bir dengenin kurulup kurulmadığını belirlemek zorundadır.

(a) *Başvuranların aile hayatına saygı hakkı* – Fransız hukukunda başvurular arasındaki ebeveyn-çocuk ilişkisinin tanınmaması, başvuranların aile hayatını birçok yönden etkilemiştir. Başvuranlar, nüfus kayıtlarına geçirilmeyen Amerikan medeni durum belgelerini, ebeveynlik kanıtı gerektiren

bir hakka veya hizmete erişim gerektiğinde yeminli bir tercümesiyle birlikte sunmak zorundadırlar. Ayrıca, başvuran çocuklar şimdiki kadar Fransız vatandaşlığı almamışlardır, bu durum aile seyahatlerini etkilemiş ve yetişkin olduklarında Fransa'da ikamet etme haklarıyla ve aile birliğinin istikrarıyla ilgili endişe doğmasına neden olmuştur. Ayrıca, biyolojik babalarından birinin ölümü veya çiftlerden birinin ayrılması halinde aile hayatına devam etmeye ilişkin olarak da endişeler ortaya çıkmıştır.

Buna karşın, başvuruların aile hayatına ilişkin olası risklerin kapsamı göz önüne alınmaksızın Mahkeme, kararının, biyolojik babalar ve çocuklar arasındaki ebeveyn-çocuk ilişkisinin Fransız hukukunda tanınmamasının sonucu olarak yaşadıkları gerçek zorluklara dayanması gerektiği görüşündedir. Başvuranlar, atıfta buldukları sorunların üstesinden gelinemez olduğunu iddia etmemiş veya yasal ebeveyn-çocuk ilişkisinin Fransa'da tanınmasını sağlama güçlerinin olmamasının kendilerini Fransa'da aile hayatına saygı haklarını kullanmaktan yoksun bırakacağını da kanıtlamamışlardır. Çocuklar doğduktan kısa bir süre sonra Fransa'ya yerleşebilmişler ve orada diğer ailelerin koşullarıyla genel olarak karşılaştırılabilir koşullarda yaşayabilmişlerdir. Fransız hukukuna göre, içinde buldukları durum nedeniyle yetkililer tarafından ayrılma riski taşıdıklarına işaret eden hiçbir gösterge bulunmamaktadır.

Ek olarak, hâkimlerin açıkça ve ister istemez, başvuruların Fransız hukukunun aralarında yurtdışında yasal olarak kurulan ebeveyn-çocuk ilişkisini tanımamasından dolayı karşılaştıkları pratik zorlukların Sözleşme'nin 8. maddesinin

öngördüğü sınırı aşmayacağına hükmettiklerinden dolayı, başvuruların Sözleşme'ye dayalı iddialarını reddederken, Temyiz Mahkemesi, başvuruların özel durumlarını incelemeyi göz ardı etmemiştir.

Bu nedenle, başvuranın aile hayatında Fransız hukukunda ebeveyn-çocuk ilişkisinin tanınmamasından kaynaklanan pratik zorluklar ve davalı Devletin takdir yetkisi dikkate alındığında, mevcut davada Temyiz Mahkemesi'nin bulgularından kaynaklanan durum, başvuruların aile hayatına saygı hakları kapsamında, başvuruların ve Devletin çıkarları arasında adil bir denge kurmuştur.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle)

(b) *Başvuran çocukların özel hayata saygı hakkı* – Başvuran çocukların başka bir yerde söz konusu ebeveynlerin çocukları olarak tanındıklarının farkında olmalarına rağmen, Fransız yetkililer, Fransız yasal sisteminde söz konusu statüyü kabul etmemişlerdir. Bu çelişki, Fransız toplumu içinde başvuruların çocuklarının kimlik gelişimlerini olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Ayrıca, Sözleşme'nin 8. maddesi belirli bir uyruk edinme hakkını güvence altına almasına rağmen, uyruğun kişisel kimliğin bir parçası olduğu doğrudur. Biyolojik babalarının Fransız olmasına rağmen, başvuran çocuklar Fransız vatandaşlığı elde edememe olasılığına ilişkin endişe verici bir belirsizlikle karşı karşıya gelmişlerdir. Bu durumun, kendi kimliklerinin tanımlanmasında olumsuz etkisi olabilir. Ayrıca, başvuran çocukların Fransız hukukunda söz konusu ebeveynlerin çocukları olarak tanınmaması, başvuran çocukları miras hakları kapsamında olumsuz etkilemiştir.

Fransa, makul olarak, vatandaşlarını ülke içinde yasaklanan bir üreme tekniğini yurtdışında kullanmaktan caydırmayı istemiş olabilir. Ancak, yukarıdaki değerlendirmelerden, bu yolla dünyaya gelen bir çocuk ile ebeveynleri arasındaki ebeveyn-çocuk ilişkisinin Fransız hukukunda tanınmamasının yol açtığı etkiler, Fransız yetkililerin şikâyet ettiği üreme tekniğini seçen başvuruların durumuyla sınırlı değildir. Söz konusu etkiler, aynı zamanda, herkesin, ebeveynlik dâhil olmak üzere, kendi kimliğini oluşturabilmesi gerektiğine işaret eden özel hayata saygı hakları önemli ölçüde etkilenen çocukların durumlarını da kapsamaktadır. Bu nedenle, söz konusu durumun, çocukların haklarında verilecek karara yol göstermesi gereken yüksek çıkarlarıyla uygunluğu konusunda ciddi bir sorun ortaya çıkmıştır.

Mevcut davada olduğu gibi, ebeveynlerden birisinin aynı zamanda çocuğun biyolojik babası olduğu durumda bu inceleme büyük önem kazanmıştır. Biyolojik ebeveynliğin her bir kişinin kimliğinin bir parçası olarak taşıdığı önem göz önüne alındığında, söz konusu bağın biyolojik gerçekliği tespit edildiğinde ve ilgili çocuk ve ebeveyn bunun tamamen tanınmasını istediğinde, ebeveynleriyle olması gereken yasal bağdan yoksun bırakmanın çocuğun üstün çıkarlarına uygun olduğu söylenemez. Nüfus kaydına doğum belgelerinin kaydedilmesi talep edildiğinde çocuk ve biyolojik babası arasındaki bağ tanınmamıştır; ek olarak, babalık veya evlat edinme beyanıyla veya fiilen sahip olunan konuma dayanarak oluşturduğu düşünülen söz konusu bağın tanınması, bu kapsamda Temyiz Mahkemesi'nin içtihadında belirtilen yasağa ters düşmektedir. Başvuran çocukların kimliği ve özel

hayata saygı hakkına ilişkin olarak söz konusu ciddi kısıtlama göz önüne alındığında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, çocukların biyolojik babalarıyla ilişkisinin iç hukukta tanınmasının ve kurulmasının engelleyerek davalı Devletin takdir yetkisinin kendisine izin verilen sınırlarını aştığına hükmetmiştir. Çarpışan çıkarları tartarken, çocuğun yüksek çıkarlarına atfedilen önem dikkate alındığında, başvuran çocukların özel hayata saygı hakkı ihlal edilmiştir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

Madde 41: Manevi tazminat olarak her bir başvuran çocuğa 5.000 avro ödenmesine karar verilmiştir.

Özel Hayata Saygı

Katolik dini ve ahlaki öğretmenin pozisyonunu “evli bir rahip” olarak kamuoyuna açıklamasının ardından sözleşmesinin yenilenmesinin reddi: ihlal yok

Fernández Martínez/İspanya – 56030/07

12.06.2014 tarihli Karar [BD]

Olaylar – Başvuran bir seküler (laik) Katolik rahibidir³. Başvuran 1984 yılında evlenmeme yükümlülüğünden muaf tutulma talebiyle Vatikan'a başvurmuştur. Ertesi yıl evlenen başvuranın bu evlilikten beş çocuğu dünyaya gelmiştir. Başvuran 1991 yılından itibaren, Eğitim Bakanlığı tarafından bölgenin Piskoposunun bağlayıcı görüşüne dayalı olarak yenilenen yıllık sözleşme altında, bir Devlet ortaokulunda Katolik dini ve ahlaki öğretmenliği

³ Piskoposluğa itaat edeceğini ve evlenmeyeceğini taahhüt eden rahip (Ç. N.)

yapmıştır. Başvuran 1996 yılında rahiplerin “İsteğe Bağlı Bekârlık Hareketi” (“MOCEOP”) toplantısında yer almıştır. Söz konusu toplantıda katılımcılar, Kilise’nin kürtaj, boşanma, cinsellik ve doğum kontrolü gibi çeşitli konular hakkındaki tutumuna katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Yerel bir gazetede, başvuranın ailesiyle birlikte bir fotoğrafını içeren, başvuranın adını belirten ve kendisine yönelik yorumlara yer verilen bir makale yayımlanmıştır. Başvuranın evlenmeme zorunluluğundan muaf tutulma talebi Vatikan tarafından 1997 yılında kabul edilmiştir. Başvuranın öğretmenlik sözleşmesi, pozisyonunu “evli bir rahip” olarak açıklaması dolayısıyla “skandal riski yaratmaksızın öğretmenlik yapma” görevini ihlal ettiği gerekçesiyle yenilenmemiştir. Başvuran, yerel mahkemeler önünde söz konusu karara itiraz etmiş; ancak herhangi bir sonuç elde edememiştir. Yerel mahkemeler, sözleşmeyi yenilememe kararının tamamen dini gerekçelere dayanmasından ötürü, sadece temel haklara saygının gözetilip gözetilmediğini doğrulamakla yetinmeleri gerektiği görüşünü benimsemiştir. Özellikle, dava konusu olayları dikkatli bir biçimde inceleyen Anayasa Mahkemesi, Devletin tarafsız olma görevinin kendisini, Piskopos’un başvuranın sözleşmesini yenilememe gerekçesinde kullanılan “skandal” kavramı veya başvuran tarafından savunulan rahiplerin isteğe bağlı bekârlığı ilkesinin esası hakkında karar vermekten alıkoyduğunu gözlemlemiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi ayrıca başvuranın haklarına yapılan müdahalenin kapsamını incelemiş ve müdahalenin Katolik Kilisesi’nin genel veya cemaat boyutuyla din özgürlüğü hakkı ile birlikte ebeveynlerin çocuklarının dini eğitimini seçme

hakkının hukuka uygun olarak kullanılmasına saygıdan ötürü haklı olduğuna, ne orantısız ne de anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir.

Mahkeme’nin bir Dairesi 15 Mayıs 2012 tarihinde (Bk. 152 sayılı Bilgi Notu), bire karşı altı oyla Sözleşme’nin 8. maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Hukuki Değerlendirme – Madde 8: Bireylerin evlenme ve bu tercihlerini kamuoyuna duyurma hakkı Sözleşme tarafından korunmaktadır. Daire’nin aksine Büyük Daire, mevcut davada meselenin Devletin 8. madde kapsamındaki pozitif yükümlülükleri bağlamında başvuranın özel hayatına saygı gösterilmesi hakkının, Katolik Kilisesi’nin başvuranın sözleşmesini yenilemeyi reddetme hakkından üstün olmasını sağlamakla yükümlü olup olmadığı kanaatine varmıştır. Sözleşmeyi yenilememe kararı esasen bir kamu makamı tarafından alınmamış olsa da, bu türden bir makamın daha sonraki bir aşamada müdahalede bulunması, kararın kamu makamlarının bir eylemi olarak değerlendirilmesi için yeterli olmuştur. Başvuranın işvereni olarak karar verme sürecine doğrudan müdahil olan ve Piskopos’un sözleşmeyi yenilememe kararını uygulayan Devlet makamının eylemi meselenin en önemli noktasını teşkil etmiştir. Mahkeme, Devletin mevcut davada sınırlı eylem imkânının bulunduğunu kabul etmiştir. Ancak Piskopos’un kararı Eğitim Bakanlığı tarafından uygulanmamış olsaydı başvuranın sözleşmesinin kesinlikle yenileneceği hususu dikkate değer olmuştur. Sonuç olarak, kamu makamlarının tutumu, başvuranın özel hayatına saygı hakkına bir müdahale teşkil etmiştir.

Şikâyet konusu müdahale hukuka uygun olup, başkalarının, yani Katolik Kilisesi'nin haklarını ve özgürlüklerini, özellikle de Kilise'nin dini doktrinini öğretmekle yetkili kılacağı kişileri seçme konusundaki özerkliğini koruma meşru hedefini izlemiştir.

Mahkeme şu hususların dikkate alınmasını uygun görmüştür:

(a) *Başvuranın statüsü* – Başvuran, peş peşe iş sözleşmelerini imzalayarak, Katolik Kilisesi'ne karşı yüksek sadakat gösterme görevini bilerek ve isteyerek kabul etmiş olup, bu durum özel hayatına ve aile hayatına saygı hakkının kapsamını belirli bir ölçüde kısıtlamıştır. Özgürce kabul edildiği takdirde, bu türden sözleşme kaynaklı sınırlamalara Sözleşme kapsamında izin verilebilmektedir. Gerçekten de Kilise'nin kurallarında tutarlılığı muhafaza etme konusundaki çıkarı açısından bakıldığında, Katolik dinini gençlere öğretmenin özel bir sadakat gerektiren önemli bir görev olduğunun değerlendirilmesi mümkün olmuştur. Başvuranın evli bir rahip olarak statüsü belirsiz olsa da, Katolik dinini öğretmek için uygun bir temsilci olarak Piskopos tarafından seçilmesi dolayısıyla kendisinden halen sadakat görevini yerine getirmesi beklenebilirdi.

(b) *Başvuranın evli bir rahip olduğunu açıklaması* – Ailevi durumuna ve Piskopos tarafından protesto amaçlı olduğu değerlendirilen toplantıyla ilişkisine dair bir yayın yapılmasını kabul ederek başvuran, görevlerini yerine getirmesi için gerekli olan özel güven bağına koparmıştır. Tüm inanç grupları için dini eğitim öğretmenlerinin önemi göz önünde

bulundurulduğunda, bu kopukluğun belirli sonuçlar doğuracak olması şaşırtıcı olmamıştır. Öğretilmesi gereken fikirlerle öğretmenin kişisel inançları arasında bir ayrımın bulunmasının, öğretmenin faal ve açık bir şekilde söz konusu fikirlere karşı mücadele etmesi durumunda güvenilirlik konusunda bir sorunu gündeme getirmesi mümkündür. Dolayısıyla, mevcut davadaki sorun, başvuranın Kilise'nin kurallarında değişiklik yapılmasını sağlamak amacıyla kendi yaşam tarzı adına ve söz konusu kuralları açık bir şekilde eleştirme adına mücadele ettiğinin anlaşılacağı olmuştur.

(c) *Başvuranın MOCEOP üyeliğini ve kendisine atfedilen yorumları açıklaması* – Başvuranın evli ve beş çocuk sahibi olduğu genel çapta bilinmekle beraber, Kilise'nin resmi doktrinine aykırı hedefleri olan bir örgüte üyeliğinin şikâyet konusu makalenin yayımlanmasından önce toplumun genelinde ne derecede bilindiği açık değildi. Ancak, başvuranın sınıfında Katolik Kilisesi'nin doktrinine aykırı herhangi bir şey öğrettiğine işaret edecek hiçbir delil bulunmaması tek başına, başvuranın yüksek sadakat görevini yerine getirdiği sonucuna varmak için yeterli olmamıştır. İlaveten, eski bir rahip ve papaz okulu müdürü olarak başvuranın söz konusu görevin özünün ve öneminin farkında olduğu veya farkında olması gerektiği hakkında fazla şüphe yoktur. Ayrıca, başvuranın MOCEOP'a üyeliğinin ve makalede yer verilen yorumlarının açıklanması, başvuranın Kilise'nin doktrininin bir parçası olan bilgilerle başvuranın kendi kişisel görüşleriyle örtüşen bilgiler arasında ayrım yapabilecek derecede olgun olmayan gençlere eğitim vermesinden ötürü daha da önemli olmuştur.

(d) *Devletin işveren olarak sorumluluğu* – Başvuranın Devlet tarafından istihdam edilmesi ve hizmetinin karşılığının Devlet tarafından ödenmesi, başvuranın Katolik Kilisesi karşısındaki sadakat görevinin veya söz konusu görevin yerine getirilmemesi halinde Kilise'nin almaya yetkili olduğu tedbirlerin kapsamını etkileyecek nitelikte olmamıştır.

(e) *Yaptırımın ağırlığı* – Dini bir işveren tarafından işten çıkarılan bir çalışanın başka bir iş bulma konusunda sınırlı imkânlarla sahip olması özel önem arz etmiştir. Bu durum özellikle de, işverenin belirli bir faaliyet sektöründe nüfuzlu bir konumda olduğu ve olağan hukukta belirli istisnalara tabi olduğu veya işten çıkarılan bir çalışanın başka bir yerde yeni bir iş bulmasını güçleştiren belirli özelliklere sahip olduğu durumlarda geçerli olmaktadır.

Ayrıca, Kilise içerisindeki eski sorumlulukları dolayısıyla başvuran Kilise'nin kurallarından haberdardı ve bu nedenle MOCEOP üyeliğini açıklamasının sözleşmesi üzerinde sonuçlar doğuracağını bilmesi gerekirdi. İlâveten, mevcut davada başvuran hakkında daha az kısıtlayıcı bir tedbir alınmış olsaydı, Kilise'nin güvenilirliği açısından aynı derecede etkili olmayacağı hakkında şüphe yoktu. Dolayısıyla, özellikle başvuranın kendisini bilerek Kilise'nin kurallarına tamamen aykırı bir duruma sokmuş olduğu göz önünde bulundurulduğunda, başvuranın sözleşmesini yenilememe kararının sonuçlarının davanın koşulları dâhilinde aşırı olmadığı görülmüştür.

(f) *Yerel mahkemeler tarafından yapılan inceleme* – Başvuran çeşitli derecedeki yargı mercileri

önünde sözleşmesinin yenilenmemesinden şikâyetçi olabilmıştır. Yerel mahkemeler tüm ilgili etkenleri dikkate almış ve her ne kadar başvuranın ifade özgürlüğüne vurgu yapsalar da, söz konusu olan çıkarları Katolik Kilisesi'nin özerkliğine gösterilmesi gereken saygıdan ötürü tabi oldukları sınırlar dâhilinde detaylı bir şekilde ve derinlemesine tartmışlardır. Dolayısıyla varılan sonuçların makul olduğu görülmüştür. Anayasa Mahkemesi'nin tam bir çözümleme yapmış olması, verdiği karara ekli iki muhalif görüşten ötürü daha da belirgin bir hale gelmiş olup, böylelikle mahkemenin meseleyi, Kilise'nin ilkelerinin özü hakkında hüküm vermekten kaçınmak suretiyle çeşitli açılardan incelediğini ortaya koymuştur.

Kilise'nin özerkliğinin ise, ulusal mahkemeler tarafından yapılan incelemenin ışığında, mevcut davada uygunsuz bir biçimde gündeme getirildiği görülmemiştir. Diğer bir deyişle, Piskopos'un başvuranın sözleşmesinin yenilenmesini teklif etmeme kararının yeterli gerekçelere sahip olmadığı, keyfi olduğu veya Katolik Kilisesi'nin özerkliğiyle ilgili olmayan bir amaç doğrultusunda alındığı söylenemezdi.

Devletin mevcut davadaki takdir payı dikkate alındığında, başvuranın özel hayatına saygı hakkına yapılan müdahale orantısız olmamıştır.

Sonuç: ihlal yok (sekize karşı dokuz oyla).

Evlatlık verilen çocukların biyolojik annelerine, irtibat kurma ve bilgi alma hakkının tanınmaması: ihlal yok

I.S./Almanya – 31021/08

05.06.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar – Alman hukuku “açık” ve “yarı açık” evlatlık biçimlerine izin vermektedir. Bu türden bir anlaşma kapsamında, ister doğrudan ister Gençlik Dairesi aracılığıyla olsun, evlat edinen ebeveynler, çocuk ve biyolojik ebeveynler arasında daha çok veya daha az yoğunlukta irtibat kurmaya yönelik anlaşma yapılabilmektedir. Ancak bu türden evlat edinme biçimleri, evlat edinen ebeveynlerin rızasına bağlıdır.

Mevcut davada evli bir anne olan başvuran evlilik dışı bir ilişki sonucu ikiz çocuklara hamile kalmıştır. Başvuranın eşi, ancak ikizleri evlat verdiği takdirde geri döneceğini söyleyerek müşterek evlerinden ayrılmıştır. Depresyon tedavisi gören başvuran, güç ailevi ve mali durumu nedeniyle doğumdan yaklaşık bir ay sonra ikiz çocuklarının ileride evlat edinilmek üzere geçici koruma altına alınmasına rıza göstermiştir. Ardından başvuran ileride çocukları evlat edinecek ebeveynlerle tanışmış ve evlat vermenin yasal sonuçlarını, özellikle de ikiz çocuklarla hısımlığının yanı sıra onlarla ilgili tüm hak ve ödevlerinin sona ereceğini kabul ettiği ve noter önünde imzalanan belge ile doğumdan altı ay sonra çocukların evlat edinilmesine resmi olarak rıza göstermiştir. Başvuran kısa bir süre sonra evlat edinen ebeveynlerle, Gençlik Dairesi aracılığıyla kendisine yılda bir kez çocukların fotoğraflarıyla birlikte kısa bir rapor göndereceklerine dair sözlü bir anlaşma yapmıştır. Sözleşmede çocuklarla başvuran arasında düzenli görüşmeler yapılmasına ilişkin herhangi bir kural bulunup bulunmadığı ihtilafli bir konu olmuştur. Evlat edinme işlemine rızasının hükümsüz olduğunun ilan edilmesine yönelik sonuç vermeyen bir girişimin ardından

başvuran irtibat kurma talebinde bulunmuştur. Söz konusu talep, başvuranın mevzuatın gerektirdiği üzere çocuklarla uzun bir süre boyunca “aile ortamında” yaşayan kişiler grubuna ait olmadığı gerekçesiyle yerel mahkemeler tarafından reddedilmiştir. Başvuranın çocukları hakkında bilgi alma hakkına ilişkin talebine gelince, söz konusu hak mutlak surette ebeveynlerle sınırlı olup, başvuran evlat edinme anından itibaren ebeveynlik vasfını yitirmiştir.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptığı başvuruda, ikiz çocuklarıyla irtibatta bulunma ve onlar hakkında bilgi alma hakkını kendisine tanımayan yerel mahkemeler tarafından Sözleşme’nin 8. maddesi kapsamındaki aile hayatına ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur.

Hukuki Değerlendirme – Madde 8: Her ne kadar mevcut aile ilişkileri kasıtlı olarak başvuran tarafından koparılmış olsa da, başvuran ile biyolojik çocukları arasındaki, “aile hayatı” kapsamının dışında kalsa dahi, baki olan veya yeni tesis edilen hakların belirlenmesi, başvuranın bir biyolojik anne olarak kimliğinin ve dolayısıyla Sözleşme’nin 8 § 1 maddesinin anlamı dâhilinde “özel hayatının” önemli bir bölümünü ilgilendirmiştir.

Şikâyet konusu kararlar “yasaya uygun” olup, başkalarının haklarını ve özgürlüklerini koruma meşru hedefini izlemiştir.

Başvuran ve evlat edinen ebeveynler arasındaki sözlü anlaşmalar, başvuranın bağımsız bir avukat tarafından evlat edinme işlemine iptali mümkün olmayan rızasını açıklama niyetinin doğuracağı

yasal sonuçlar hakkında bilgilendirilmesinin ardından yapılmıştır. Bağımsız bir avukat tarafından resmi hukuki tavsiye verilmesi gerekliliği, iptal edilmesi veya ileride yeni şartlar eklenmesi mümkün olmayan belgenin niteliği hakkında yanlış anlaşılmalara karşı önemli bir tedbirdir. Bu durum, başvuranın “düzenlemeleri”, evlat edinen ebeveynlerin ileride başvuranın kimliğinin gizli kalması koşulundan gönüllü bir şekilde vazgeçeceklerine yönelik bir irade beyanı olarak algılandığını açıkça göstermiştir. Bu durum ayrıca, sadece sözlü olarak yapılan ve bilgi alma ve irtibat kurma hakkına ilişkin herhangi bir bilgi içermeyen ve anlaşmanın kesin koşullarıyla daha da belirgin hale gelmiştir.

Mahkeme önündeki yargılamalar dâhil olmak üzere evlat edinme süreci bir bütün olarak ele alındığında adil olmuş ve başvuranın haklarına gerekli korumayı sağlamıştır. Başvuran hukuki ve maddi sonuçları hakkında tam bilgiye sahip olarak yaptığı fiiller sonucunda biyolojik çocuklarına ilişkin yasal haklarını kaybetmiştir. Bu nedenle, Alman makamlarının evlat edinen ebeveynlerin özel yaşamına ve aile çıkarlarına daha fazla önem vermesi orantılı olmuştur. Çocuklar yeni doğan bebekler olarak evlat edinildiğinden ve yerel yargılamalar sırasında halen çok küçük olduklarından, evlat edinen ebeveynlerin, biyolojik ebeveyni tarafından tekrar irtibat kurma girişimleriyle rahatsız edilmeksizin, çocuklarıyla birlikte bir aile hayatı kurma ve sürdürme konusundaki çıkarları üstün gelmiştir.

Sonuç: ihlal yok (ikiye karşı beş oyla).

En yakın akrabaların bilgisi veya rızası olmaksızın organ nakli amacıyla organların alınması: ihlal

Petrova/Letonya – 4605/05

24.06.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuranın yetişkin oğlu, bir araba kazasında ağır yaralanması neticesinde kaldırıldığı Riga’da bir devlet hastanesinde 2002 yılında vefat etmiştir. Ardından başvuran, bilgisi veya rızası olmaksızın, oğlunun böbreklerinin ve dalağının ölümünün ardından derhal alındığını öğrenmiştir. Başvuranın Başsavcılığa yaptığı şikâyet, organların iç hukuka uygun olarak alındığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Hastanenin elinde herhangi bir irtibat bilgisi olmadığından başvuranla irtibata geçilmemiştir. Söz konusu tarihte yürürlükte olan kanun uyarınca tıp doktorlarının ancak merhumun reşit olmayan bir kişi olduğu hallerde yakın akrabalarını faal bir şekilde arama ve muhtemel organ alma işlemi hakkında bilgilendirme yükümlülüğü bulunmaktaydı.

Hukuki değerlendirme – Madde 8: Başvuran, oğlunun organlarının organ nakli amacıyla alınmasının muhtemel olduğu hakkında bilgilendirilmediğinden ve dolayısıyla iç hukukta tesis edilen belirli haklarını kullanamadığından şikâyet etmiştir. İlgili tarihte Letonya kanununda, ebeveynler dâhil olmak üzere merhumun yakın akrabalarının organ nakline ilişkin isteklerini ifade etme hakkı açıkça tanınmıştır. Dolayısıyla söz konusu olan mesele kanunun yeterince açık olup olmadığıydı. Hükümet, yakın akrabaların hastanede hazır bulunmaması halinde, ulusal hukukun organ nakline karşı herhangi bir itiraz

03.06.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

olup olmadığını belirlemek üzere kesin bilgi edinilmesi yükümlülüğünü getirmediğini ve bu tür durumlarda organ naklinin kabul edildiğinin farz edildiğini iddia etmiştir. Ancak Mahkeme, “farz olunan rıza sisteminin” başvuranın gibi durumlarda uygulamada nasıl işlediğinin açık olmadığına karar vermiştir: Merhumun en yakın akrabası olarak belirli haklara sahip olmasına rağmen başvuran, söz konusu hakların nasıl ve ne zaman kullanılabilceği hakkında, herhangi bir açıklama yapılması bir tarafa, bilgilendirilmemiştir. Başvuranın oğlunun organlarının muhtemel alıcıya uygunluğunu tespit etmek üzere yapılan tıbbi muayenelerin gerçekleştirilmesi için geçen süre, başvuranın oğlunun organ nakline ilişkin isteğinin yokluğunda, kendi isteğini ifade etmesi için başvurana gerçek bir imkân sunmak için yeterli olabilirdi. Gerçekten de, Sağlık Bakanlığı dahi başvuranın planlanan organ nakli hakkında bilgilendirilmiş olması gerektiği yönünde görüş belirtmiştir. Ayrıca, söz konusu tarihten sonra ilgili iç hukukta değişiklikler yapılmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın oğlunun öldüğü tarihte geçerli olan Letonya kanununun yeterli derecede kesinlikle tasarlanmadığını ve kanunda keyfiliğe karşı uygun yasal koruma sağlamadığına hükmetmiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 41: Manevi tazminata karşılık olarak 10.000 avro.

Aile Hayatına Saygı

Bir ebeveynin, çocuğunun Lahey Sözleşmesi uyarınca iade edilmesine ilişkin yargılamalara katılamaması: *ihlal*

Olaylar – İspanyol vatandaşı olan başvuran İspanya’da bir Slovak kadınla çocuk sahibi olmuştur. Bir yıl sonra anne çocuğu Slovakya’ya götürmüştür. Başvuran, 25 Ekim 1980 tarihli, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Yönlerine Dair Lahey Sözleşmesi (“[Lahey Sözleşmesi](#)”) ve [2201/2003 no.lu Konsey Tüzüğü \(EC\)](#)⁴ uyarınca, annenin çocuğu haksız surette götürdüğü şikâyetiyle Bratislava I Şehir Mahkemesi’ne başvurmuştur. Şehir Mahkemesi çocuğun mahkeme tarafından atanan vekilinin hazır bulunmadığı iki sözlü duruşma gerçekleştirdikten sonra, çocuğun mutad meskeni olan İspanya’ya iade edilmesine karar vermiştir. Bratislava Bölge Mahkemesi kararı onamış ve Yüksek Mahkeme çocuğun annesinin sonrasında yaptığı itirazı reddetmiştir. Bunun üzerine çocuğun annesi Anayasa Mahkemesi’ne Yüksek Mahkeme hakkında şikâyette bulunmuştur. Söz konusu şikâyet başvurana bildirilmemiştir. Anayasa Mahkemesi çocuğun vekilinin hazır bulunmayışının, çocuğun hakları tesis edilmeksizin meseleyi hükme bağlamak için geçerli bir neden olmadığına karar vermiştir. Sonuç olarak, dava Şehir Mahkemesi’ne geri gönderilmiştir. Yeni yargılamalarda Bölge Mahkemesi çocukla ve vekiliyle, çocuğun yüksek çıkarlarının kılavuzluğunda bir mülakat yapmış ve çocuğun İspanya’ya iade edilmemesine karar

⁴ Aile meseleleri ve velayet sorumluluğu meselelerinde mahkemelerin yetkisi ve mahkeme kararlarının tanınması ve tenfizine ilişkin 27 Kasım 2003 tarihli 2201/2003 no.lu Konsey Tüzüğü (EC).

vermiştir. Yapılan itiraz üzerine, karar Bratislava Bölge Mahkemesi tarafından onanmıştır.

Hukuki Değerlendirme – Madde 8: Başvuran Anayasa Mahkemesi kararının Lahey Sözleşmesi kapsamında yapılan işlemlere müdahalede bulunduğundan şikâyetçi olmuştur. Mahkeme, ebeveynlerin çocuklarıyla tekrar bir araya gelmesine imkân veren tedbirler dâhil olmak üzere, aile hayatına saygı gösterilmesini sağlamaya yönelik tedbirler alma konusunda Devletin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini hatırlatmıştır. Devlet söz konusu yükümlülükleri yerine getirirken kendisine verilen takdir payı içerisinde, söz konusu olan yarışan çıkarları, yani çocuğun, iki ebeveynin çıkarları ile kamu düzeni çıkarları arasında adil bir denge tutturmalıdır. Ayrıca, ilgili karar verme sürecinin adil olması ve Sözleşme'nin 8. maddesi ile güvence altına alınan çıkarlara gereken saygının gösterilmesini sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir.

Başvuranın Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamalara taraf olmaması, yargılamalara katılma ehliyetinin bulunmaması ve gerçekten de yargılamalardan haberdar olabileceği herhangi bir resmi yolun mevcut olmaması dolayısıyla Mahkeme, mutlak bir usulü koruma yokluğunun söz konusu olduğuna hükmetmiştir. Koruma yokluğu, çocuğun iadesi kararına karşı tüm olağan ve olağandışı hukuk yollarının tüketilmiş olmasından ötürü daha da vahim bir nitelik kazanmıştır. Sonuç olarak Slovakya başvuranın Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamındaki aile hayatına saygı hakkını güvence altına almamıştır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle).

Madde 41: Manevi tazminata karşılık olarak 19.500 avro ödenmesine hükmedilmiştir; maddi tazminat talebi reddedilmiştir.

Konuta Saygı

Pozitif Yükümlülükler

Piyasa ekonomisine geçilmesinin ardından, kiralardan yükselmeye ve kiracıların teminatlarının azalmasına neden olan konut reformları: ihlal yok

Berger-Krall ve Diğerleri / Slovenya – 14717/04

12.06.2014 tarihli Karar (V. Bölüm)

(Bk. aşağıda 25. sayfada 1 no.lu Protokol'ün 1. maddesi)

MADDE 9

Din özgürlüğü

Dini bir cemaatin uygun ve yeterli gerekçe olmadan feshedilmesi: ihlal

Biblical Centre of the Chuvash Republic / Rusya -

33203/08

12.06.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar — Başvuran, 1991 yılının Kasım ayında dini bir kuruluş olarak kaydedilen bir Pentekostal cemaatidir. Başvuran 1996 yılında dini bir kolej ile birlikte Pazar Okulu kurmuştur. Ancak başvuran merkez, izinsiz bir şekilde ve temizlik ve hijyen kurallarına aykırı olarak eğitim faaliyetleri yürüttüğü gerekçesiyle, Yüksek Mahkeme'nin kararıyla 2007 yılının Ekim ayında derhal geçerli olmak üzere feshedilmiştir.

Hukuksal Değerlendirme — Sözleşme'nin 11. maddesi ışığında yorumlandığında 9. madde: Başvuran merkezin kapatılması, Sözleşme'nin 11. maddesinde yer alan dernek kurma özgürlüğü ışığında yorumlandığında başvuranın 9. madde kapsamındaki din özgürlüğüne müdahale teşkil etmiştir. Söz konusu kapatma kararı yasalarla öngörülmesi olup, yetersiz sağlık koşullarında lisanssız eğitim verilmesi sonlandırılarak sağlığın ve başkalarının haklarının korunması meşru amaçlarını taşımıştır.

Başvuran, dini koleji ve Pazar okulunu 1996 yılında kurmuş ve on bir yıldan daha uzun süre boyunca aralıksız işletmiştir. Bir federal mahkeme 2002 yılında, Pazar okulunun Eğitim Yasası kapsamı dışında yer aldığını ve lisans gerektirmediğini belirtmiştir. Bu koşullar altında, mevcut davada mahkemeler tarafından benimsenen Yasanın Pazar okullarının mecburi lisans konusundaki yeni yorumlaması, başvuranın başvurusuyla ilgili olarak tahminde bulunmasına ve tutumunu ona göre belirlemesine olanak sağlamak açısından yeterince öngörülebilir değildir. Nitekim Yüksek Mahkeme, başvuran merkezin kapatılmasına yönelik kararı onadıktan yaklaşık dokuz ay sonra, Pazar okulları gibi okullarda çocuklara dinin öğretilmesinin eğitim sayılmayacağına ve temizlik ihlalleri iddialarının, dini bir kurumu kapatmak açısından gerekçe gösterilemeyeceğine karar vererek, Pazar okullarının lisansı ile ilgili olarak görüşünü değiştirmiştir.

Dolayısıyla, başvuran merkezin, faaliyetlerinin hukuka aykırı olduğu konusunda önceden bildirim aldığı ikna edici bir şekilde tespit edilememiştir. Kusurların telafi edilemez

olduğunu ya da açık bir şekilde ve kaçınılmaz olarak hayatı tehlikeye soktuğunu gösteren hiçbir husus olmamasına rağmen ve ihlallerin düzeltilmesi ya da merkezin takipçilerinin eğitimiyle ilgili faaliyetlerinin sonlandırılması arasında bir seçenek sunulmaksızın, Yüksek Mahkeme, söz konusu kurumu temizlik kurallarının ihlal edilmesi noktasında sorumlu bulduktan bir gün sonra söz konusu kurumun kapatılmasına karar vermiştir.

Mahkeme, kayıtlı bir dini kurum olan başvuranın kapatılmasının, Pazar okulunun ya da dini kolejin ayrı bir tüzel kişi olarak kaydedilmemesi nedeniyle gerekli olduğunu da kabul edemez. Ulusal mahkemeler, öğrencilerin haklarının korunması olarak belirtilen amaca ulaşılması maksadıyla daha az müdahale içeren başka hangi yöntemlerin değerlendirildiği ve bu yöntemlerin neden yetersiz olarak görüldüğü konusunda herhangi bir bilgi vermemişlerdir. Dolayısıyla ulusal makamlar, başvuranın din ve dernek kurma özgürlüğünün özüne zarar veren kapatılmasının, gözettikleri amaçlara ulaşılması noktasında tek seçenek olduğunu gösterememişlerdir.

Tedbirin niteliği ve sertliği ile ilgili olarak, Rus Mahkemelerinin kararları sonucunda başvuranın kayıtlı bir dini kurum olarak varlığı sona ermiş ve üyeleri, topluca kamuya açık bir şekilde dinini açıklama ve dini uygulamalarının gerekli faaliyetlerine katılma haklarından yoksun bırakılmışlardır.

Mahkeme'nin *Moskova Yehova'nın Şahitleri* kararında belirttiği üzere, Dinler Yasasının 14. maddesine istinaden Rus mahkemelerinin kanunları ihlal ettiği tespit edilen dini kurumlara

karşı kullanabildiği tek tedbir zorunlu kapatmadır. Söz konusu yasa, yasal uyarı verilmesi ya da para cezası uygulanması yönünde bir ihtimal sağlamamaktadır. Kapatma tedbiri, ilgili ihlalin ağırlığına bakılmaksızın ayırım gözetmeden uygulanabilmektedir. Anayasa Mahkemesi, söz konusu uygulamanın ilgili hükümlerin anayasal anlamı açısından uygun olmadığını 2003 yılında tespit etmiştir. Rus mahkemeleri, başvuranın kapatılmasına karar verirken, Anayasa Mahkemesinin içtihadını ya da ilgili Sözleşme standartlarını önemsememiş ve kapatmanın, Pentekostal inancına sahip kişilerin temel hakları üzerindeki etkisini değerlendirmemiştir. Kısacası, başvuranın kapatılması demokratik bir toplumda gerekli değildir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 41: : İhlal tespiti manevi zarar açısından yeterli adil tazmini sağlamıştır.

(bk. *Moskova Yehova'nın Şahitleri / Rusya*, 302/02, 10 Haziran 2010, [131 sayılı Bilgi Notu](#))

Din veya inancı açıklama

Yehova'nın Şahitlerince gerçekleştirilen dini toplantının silahlı çelik kuvvet ekipleri tarafından bozulması: *ihlal*

Krupko ve Diğerleri / Rusya - 26587/07

26.06.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar — Başvuranlar, Moskova'da çeşitli cemaatlere mensup olan Yehova'nın Şahitleridir. 12 Nisan 2006 tarihinde polis kalabalık bir şekilde geldiğinde ve etkinlik için kiralanan üniversite binasını kuşattığında, dört başvuranın

da dâhil olduğu yaklaşık 400 kişi Yehova'nın Şahitleri açısından en kutsal ve en önemli dini buluşmayı kutlamaya başlayacaklardı. Başvuranlarında dâhil olduğu cemaatin on dört mensubu, diğerlerinin yanından alınarak polis eşliğinde minibüslere bindirilmiş ve daha sonra yaklaşık üç saat boyunca gece geç saate kadar tutulacakları yerel polis merkezine götürülmüşlerdir.

Dört başvuran, ulusal mahkemeler önünde dava açarak, özellikle dini törenin bozulması ve tutulmaları ile ilgili şikâyetinde bulunmuşlardır. Mahkemeler, 2007 yılının Mart ayında verilen nihai kararda, ulusal hukuk uyarınca dini törenin uygunsuz bir binada yapılması nedeniyle, polisin söz konusu töreni hukuka uygun bir şekilde sonlandırdığına ve başvuruların polis merkezinde geçirdikleri üç saatin tutulma olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir.

Hukuksal Değerlendirme — Madde 5: Tutulmanın kısa süreli olmasına rağmen, Sözleşme'nin 5 § 1 maddesi anlamı dâhilinde özgürlüğünden yoksun bırakma belirtisi olan bir cebir unsuru bulunduğu tespit edilmiştir. Başvuranlar, polisin talebi doğrultusunda kimlik belgelerini göstermişler ve polis memurlarının sorularına cevap vererek talimatlarına uymuşlardır. Başvuranlar, resmi olarak herhangi bir suçtan şüpheli değillerdi ya da kendilerine isnat edilen bir suç bulunmamaktaydı. Ayrıca, haklarında herhangi bir adli ya da idari dava açılmamıştı. Polis merkezinde görevli olan polis memuru, hiçbir idari suç unsurunun sabit bulunmadığını iç hukukta yürütülen yargılamalarda teyit etmiştir. Mahkeme, başvuruların gözaltına alınmasının, Sözleşme'nin 5 § 1 (c) maddesi anlamı dâhilinde

“Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunması durumunda yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere” gerçekleştirilmediği sonucuna varmıştır. Mahkeme bu nedenle, başvuruların maruz bırakıldığı özgürlüğünden yoksun bırakılmanın Sözleşme’nin 5 § 1 maddesi uyarınca meşru bir amacı bulunmadığına ve keyfi olduğuna karar vermiştir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 9: Polisin talimatı doğrultusunda dini törenin erkenden sonlandırılması başvuruların din özgürlüğüne müdahale teşkil etmiştir. Müdahalenin “yasayla öngörülmemiş olup olmadığı” hususunda karar vermek gereksizdir, zira söz konusu müdahale “demokratik bir toplumda gerekli” değildir. Mahkeme devamlı olarak, yetkililerin halka açık bir etkinlikle ilgili uygun bir şekilde bilgilendirilmediği ancak etkinliğe katılan kişilerin kamu düzeni açısından herhangi bir tehlike oluşturmadıkları hallerde, polisin barışçıl bir toplantıyı dağıtmasının “demokratik bir toplumda gerekli” olarak kabul edilemeyeceğine karar vermiştir⁵. Bu karar daha ziyade, açık havada gerçekleştirilen gürültülü bir etkinlik olmayan ve herhangi bir rahatsızlık yaratmayan ya da kamu düzeni açısından tehlike arz etmeyen ve sadece toplantı salonunda gerçekleştirilen kutsal bir dini tören olan mevcut davadaki toplanma koşullarında uygulanmıştır. Çok sayıdaki silahlı çevik kuvvet polisi tarafından törenin engellenmesi amacıyla gerçekleştirilen müdahale ve ardından başvuruların yakalanması ve üç saat boyunca tutulmaları, yetkililerin daha

önceden haber verilmemesi nedeniyle söz konusu müdahalenin hukuki açıdan uygun olduğunu düşünmelerine rağmen, kamu düzeninin korunması amacıyla orantısızdır.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 41: Manevi tazminat olarak başvurulara müştereken 30.000 avro ödenmesine karar verilmiştir.

MADDE 10

İfade özgürlüğü

Osmanlı İmparatorluğu tarafından 1915 yılında Ermenilere yapılan haksızlıkların yasal açıdan “soykırım” olarak tanımlanmasının reddedilmesi nedeniyle mahkûm edilme: Dava Büyük Daireye gönderilmiştir.

Perinçek / İsviçre - 27510/08

17.12.2013 tarihli Karar [II. Bölüm]

Başvuran, bir hukuk doktoru ve Türkiye İşçi Partisi genel başkanıdır. Başvuran 2005 yılında, Osmanlı İmparatorluğunun 1915 yılında ve daha sonraki yıllarda Ermeni soykırımı gerçekleştirdiğini aleni olarak reddettiği bir dizi olaylarda yer almıştır. Başvuran özellikle, Ermeni soykırımını “uluslararası bir yalan” olarak tanımlamıştır. İsviçre-Ermeni Derneği, başvuranın beyanlarının içeriği nedeniyle başvuran hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Mahkûm edilen başvuranın, doksan gün hapis cezası karşılığında her gün için 100 İsviçre frangı para cezası ödemesine ve bu kararın iki yıl tecil edilmesine, 3.000 İsviçre frangı para cezası ödemesine ya da bu cezanın

⁵ Bk. örnek olarak, *Kaşparov ve Diğerleri / Rusya*, 21613/07, 3 Ekim 2013, 167 sayılı Bilgi Notu

otuz günlük hapis cezasına çevrilmesine ve manevi tazminat olarak İsviçre-Ermeni Derneğine 1.000 İsviçre frangı ödemesine karar verilmiştir.

17 Aralık 2013 tarihinde verilen bir kararda (bk. [169 sayılı Bilgi Notu](#)), Mahkeme'nin bir Dairesi iki oya karşılık beş oyla, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Daire, başvuranın mahkûmiyetinin gerekçesi olarak ulusal yetkililerce gösterilen nedenlerin, "mahkûmiyetin "acil bir toplumsal ihtiyacı" karşıladığını ya da 1915 ve sonraki yıllarda yaşanan haksızlığın mağdurlarının atalarının onur ve hissiyatlarının korunması için demokratik bir toplumda gerekli olduğunu göstermek açısından yetersiz olduğunu değerlendirmiştir. Bu nedenle Daire ulusal makamların, açıkça kamu menfaatini ilgilendiren bir konu ile ilgili olan mevcut davada kendilerine tanınan sınırlı takdir payını aştıklarına karar vermiştir.

Hükümetin talebi üzerine dava 2 Haziran 2014 tarihinde Büyük Daire'ye gönderilmiştir.

Bir gösteri esnasında polislerin talimatlarına uymadıkları gerekçesiyle gazetecilerin yakalanmaları ve mahkûm edilmeleri: Dava Büyük Daireye gönderilmiştir.

Pentikäinen /Finlandiya - 11882/10

04.02.2014 tarihli Karar [IV. Bölüm]

Fotoğrafçı ve gazeteci olan başvuran, Helsinki'de gerçekleştirilen bir gösteriyle ilgili haber yapmaktaydı. Gösteri esnasında basın için ayrı ve güvenli bir alan ayrılmış olmasına rağmen, başvuran bu alanı kullanmamış ve göstericilerin arasında durmuştur. Gösteri şiddetlenince, polis

göstericilere dağılmaları talimatında bulunmuş ve birçok kişi gösteri alanını terk etmiştir. Ancak başvuran, söz konusu talimatın sadece göstericiler için geçerli olduğunu düşündüğünden alanı terk etmemiştir. Kısa bir süre sonra, polis başvuranın da aralarında bulunduğu alanda durmaya devam eden göstericileri yakalamıştır. Başvuran 17 saatten uzun bir süre alıkonulmuştur. Polisin, başvuranın gazeteci olduğundan ne zaman haberdar olduğu belirsizdir. Daha sonra, bir bölge mahkemesi başvurunu polisin talimatlarına uymamaktan suçlu bulmuş ancak başvuranın eylemi affedilebilir görüldüğü için başvurana bir ceza verilmemesine karar vermiştir.

Mahkeme'nin bir Dairesi, 4 Şubat 2014 tarihli kararında iki oya karşılık beş oyla, Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir (bk. [171 sayılı bilgi notu](#)). Daire özellikle, başvuranın basın özgürlüğünü kullanmasına yönelik müdahalenin, sadece sınırlı bir boyutta olduğunu ve ulusal mahkemelerin, başvuranın yakalanması ve mahkûmiyetinin gerekçelendirilmesi açısından uygun ve yeterli nedenler sunduklarını ve söz konusu çakışan menfaatler arasında adil bir denge kurduklarını kaydetmiştir.

Başvuranın talebi üzerine dava 2 Haziran 2014 tarihinde Büyük Daire'ye gönderilmiştir.

Haber alma özgürlüğü

Haber verme özgürlüğü

Yetkililerin, kamusal bilgileri bir gazeteciye açıklamalarını gerektiren nihai mahkeme kararlarına riayet etmemeleri: *ihlal*

24.06.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

Olaylar — Başvuran söz konusu dönemde ve önceki altı yıl boyunca, bir şehrin yerel kanalında bir televizyon programı sunmuştur. Programda, diğer konuların yanı sıra, kamu fonlarının yerel yönetim tarafından nasıl kullanıldığı ele alınmıştır. Başvuran, mesleğini icra etmek amacıyla, şehrin belediye başkanıyla iletişime geçerek, kamusal niteliği bulunan belirli kalemlere ilişkin bilgilerin kendisine açıklanması talebinde bulunmuştur. Başvuran, çeşitli konularda üst üste üç talep iletmıştır. Belediye başkanı, kısa ve öz bir şekilde yazılan üç yazıyla başvurana cevap vermiştir. Bu yazıların, bilgi edinme talepleri bakımından yeterli cevabı içermediğini değerlendiren başvuran, idare mahkemesi nezdinde üç ayrı dava açarak, *diğerlerine ilaveten*, belediye başkanının, bilgileri kendisine açıklaması yönünde talimat içeren bir karar elde etmeye çalışmıştır. Temyiz mahkemesi üç farklı kararında başvuranın talebini kabul ederek, belediye başkanının başvurana talep edilen bilgilerin çoğunu açıklamasına karar vermiştir. Başvuran, birçok kez şikâyetle bulunmasına rağmen, temyiz mahkemesince verilen nihai kararların infaz edilmediğini belirtmiştir.

Hukuksal Değerlendirme — Madde 6 § 1: Başvuran, belediye başkanının kendisine kamusal nitelikteki belirli bilgileri açıklamasına karar verilen üç nihai adli karar elde etmiştir. Ulusal mahkemeler, başvurana çeşitli yorumlara açık bilgiler içeren birkaç farklı belgenin kopyalarını gelip almaya davet eden yazıların, söz konusu adli kararların uygun infazı olarak

değerlendirilemeyeceği sonucuna varmıştır. Ayrıca, Hükümet tarafından belgelerin AİHM'e sunulmadığı ya da özetlerinin gönderilmediği dikkate alındığında, Mahkeme, söz konusu mektuplarda değinilen belgelerin gerçekte başvuran tarafından talep edilen bilgileri içerip içermediği konusunda herhangi bir tespit yapamaz.

AİHM, mahkemeye erişimin, bir Devletin niteliklerine ve koşullara bakılmaksızın hukuk davalarındaki tüm kararları infaz etmesini gerektirmediğini kabul etmiştir. Ancak, mevcut davadaki söz konusu makam, hukukun üstünlüğüne tabi olan bir Devletin bir ögesini oluşturan yerel yönetimin bir parçasıdır ve bu makamın menfaatleri, adaletin uygun bir şekilde yönetilmesine yönelik ihtiyaç ile örtüşmektedir. İdari makamların karara uymayı reddettiği ya da uymadığı ve hatta ertelediği durumlarda, yargılamaların adli safhasında davacının 6. madde kapsamında sahip olduğu güvenceler amaçtan yoksun hale gelir. Ayrıca, yasal yargılamalar neticesinde Devlet hakkında bir hüküm elde eden bir kişiye, tazmin elde etmesi amacıyla kararın infazına yönelik dava açmasını gerektirmek uygun değildir. Bununla birlikte, mevcut davada başvuran, belediye başkanına para cezası verilmesi talebinde bulunarak, suç duyurusunda bulunmuş ve hatta verilen kararlardan birinin bir görevli tarafından infaz edilmesini talep ederek adli kararların infazını sağlamak üzere birçok adım atmıştır. Üstelik başvuran, yetkililer için kararların infaz edilmesini imkânsız kılan gerekçelere ilişkin olarak resmi bir idari kararlarla hiçbir zaman bilgilendirilmemiştir. Belirtilen sebepler mevcut davada, ulusal makamların kamusal niteliği olan

bilgilerin başvurana açıklanmasına yönelik nihai adli kararların infaz edilmesini reddederek, başvurunu mahkemeye etkili erişim hakkından yoksun bıraktıkları sonucuna ulaşılması açısından yeterlidir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 10: Bir gazeteci olarak başvuranın ifade özgürlüğüne müdahale edilmiştir. Mevcut başvuru, *Kenedi / Macaristan* davasında olduğu gibi, başvuranın mesleğini icra etmesi bakımından gerekli olan kamusal niteliği bulunan bilgilere erişim hakkıyla ilgilidir. Başvuran, bilgilere erişim hakkı sağlayan üç mahkeme kararı elde etmiştir. Başvuran, kamusal önemi olan bir konuda, yani belediye idaresinin faaliyetleri konusunda yasalara uygun olarak bilgi toplamaya çalışmıştır. Ayrıca, başvuranın amacının söz konusu bilgileri halka iletmek ve böylece doğru kamusal yönetim hakkındaki toplumsal tartışmaya katkıda bulunmak olduğu dikkate alındığında, başvuranın haber verme hakkı ihlal edilmiştir. Aynı şekilde, söz konusu adli kararlar yeterli bir şekilde infaz edilmemiştir. Belediye yetkilileri hiçbir zaman talep edilen bilgilerin mevcut olmadığı yönünde bir iddiada bulunmamışlardır. Talep edilen bilgilerin karmaşıklığı ve belediyenin bu bilgileri toplarken üstlenmek zorunda kalacağı yoğun iş hususlarına, sadece bu bilgilerin hemen sağlanmasının mümkün olmayışını açıklamak adına değinilmiştir. Belirtilen koşullar dikkate alındığında, Hükümet, başvuranın hakkına yönelik müdahalenin yasayla öngörülmesi olduğunu ya da meşru amaçlardan birini taşıdığını gösteren herhangi bir kanıt

göstermemiştir. Dolayısıyla, Hükümetin itirazları reddedilmelidir.

Sonuç: ihlal (oybirliğiyle)

Madde 41: manevi tazminat olarak 4.000 avro

(Ayrıca bk.: *Társaság a Szabadságjogokért / Macaristan*, 37374/05, 14 Nisan 2009, [118 sayılı Bilgi Notu](#); *Kenedi / Macaristan*, 31475/05, 26 Mayıs 2009, [119 sayılı Bilgi Notu](#); *Frăsilă ve Ciocîrlan / Romanya*, 25329/03, 10 Mayıs 2012, [152 sayılı Bilgi Notu](#); ve *Youth Initiative for Human Rights / Sırbistan*, 48135/06, 25 Haziran 2013, [164 sayılı Bilgi Notu](#))

Bombalı saldırıların sorumluluğunun üstlenildiği mektup nedeniyle dergi binasının aranması: ihlal

Stichting Ostade Blade / Hollanda - 8406/06

27.05.2014 tarihli Karar [III. Bölüm]

Olaylar — 1995 ve 1996 yıllarında Arnhem’de (Hollanda) yaşanan bir dizi bombalı saldırıların ardından, başvuran kurum tarafından çıkarılan bir dergi, söz konusu saldırılardan birinin sorumluluğunu üstlenen bir örgüt tarafından gönderildiğini iddia ettiği bir mektubu derginin sonraki sayısında yayınlacağını belirten bir basın bildirisi yayınlamıştır. Daha sonra bombalı saldırılara ilişkin soruşturmalarla bağlantılı olarak, bir nöbetçi hâkim denetiminde dergi binasında bir arama gerçekleştirilmiştir. Aramada, dergi editörünün mektubun binada olmadığını söylemesi üzerine, bilgisayarlar ve belgeler, ayrıntılı inceleme yapılmak üzere götürülmüştür. Başvuran, Avrupa Mahkemesine yaptığı başvurusunda, dergi binasında mektuba yönelik yapılan aramanın, haber alma ve verme

özgürlüğünü ihlal ettiğini belirterek şikâyetle bulunmuştur.

Hukuksal Değerlendirme — Madde 10: Mektubun teslim edilmesine yönelik karar ve daha sonra binanın aranması, başvuranın “haber alma ve verme” hakkına müdahale teşkil etmiştir. Ancak, başvuranın iddiasının aksine, mevcut dava gazeteci kaynağının korunmasıyla ilgili değildir. Derginin muhbiri, halkın bilmesi gereken bilgileri sağlama isteğiyle harekete geçmemiş olup, kendi işlediği suçların sorumluluğunu üstlenmiştir. Muhbirin dergi aracılığıyla ünlü olmaya çalışmasındaki amaç, ceza sorumluluğundan kaçmak amacıyla anonimlik örtüsünü giymeye çalışmaktır. Mahkeme, müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı konusunda, derginin yayın kurulu tarafından alınan orijinal belgelerin, söz konusu bombalı saldırılardan sorumlu kişilerin belirlenmesini sağlayacak muhtemel ipucunu sağlayabileceğini kaydetmiştir. Saldırıların sadece mala zarar verip vermediği ya da “terörist saldırısı” olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceğine bakılmaksızın, işlenen suçların doğasında bulunan tehlike, soruşturma ile ilgili söz konusu tedbirler açısından yeterli gerekçeyi oluşturmuştur.

Sonuç: kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun)

(Ayrıca bk. Nordisk Film & TV A/S / Danimarka (k.k.), 40485/02, 8 Aralık 2005, [81 sayılı Bilgi Notu](#))

Bilgi yayma özgürlüğü _____

Prens’in gizli çocuğu olduğuna dair haber ve fotoğrafları yayınlayanların bu hususta sorumlu tutulmaları: *ihlal*

Coudere ve Hachette Filippacchi Associés /

Fransa – 40454/07

12.06.2014 tarihli Karar [V. Bölüm]

Olaylar — Somut başvuru, *Paris Match* adlı haftalık bir derginin yayın yönetmeni ile dergiyi yayınlayan şirket tarafından yapılmıştır.

Daily Mail adlı İngiliz gazetesinde, 3 Mayıs 2005 tarihinde, C. isimli bir bayan tarafından ileri sürülen, oğlunun babasının şu anki Monako Prensi Albert Grimaldi olduğuna dair iddialar yayınlanmıştır. Söz konusu yazıda, daha sonraki günlerde *Paris Match* dergisinde yayınlanacak olan bir habere yer verilmiş, haberin önemli kısımları aynen yayınlanmış ve ayrıca haberle ilgili üç adet de fotoğraf eklenmiştir. Söz konusu fotoğraflar arasında, Prens’in kucığında çocuğuyla çekilmiş bir fotoğrafı da yer almaktadır. C. ile yapılan röportaj ve söz konusu fotoğraflar, *4 Mayıs 2005* tarihinde, *Bunte* isimli haftalık Alman dergisinde de yayınlanmıştır.

Paris Match dergisinde 6 Mayıs 2005 tarihinde yayınlanan bir yazıda, C.’nin Prens’le nasıl tanıştıkları, buluşmaları, samimi ilişkileri ve duyguları, Prens’in C.’nin gebe olduğu haberine nasıl tepki verdiği ve çocukla buluşma anındaki tutumu ile ilgili olarak C.’nin bizzat kendisinin aktardığı bazı bilgilere yer verilmiştir. C., çocuğun 24 Ağustos 2003 tarihinde dünyaya geldiğini ve Prens’in, çocuğu resmi olarak tanıma işlemlerini 15 Aralık 2003 tarihinde noter huzurunda gerçekleştirdiğini, ancak bu durumun, babası ölene kadar kamuya açıklanmamasını istediğini beyan etmiştir. Prens’in babası, Nisan 2005’te hayatını kaybetmiştir.

Prens, mahremiyetinin ve kendi görüntüsü üzerindeki hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle, Fransız mahkemesinde başvurular hakkında dava açmış ve tazminat talebinde bulunmuştur. Prens, bu hususta Alman mahkemelerinde de dava açmıştır. Alman mahkemelerinin aksine, Fransız mahkemeleri, Prens'in talebini kabul ederek, 50.000 avro tazminata hükmetmiş ve bu kararın ayrıntılarının, derginin kapak sayfasının üçte birini kaplayacak şekilde yayınlanmasına karar vermiştir.

Hukuki Değerlendirme — Madde 10: Mahkeme, başvurular hakkında, Prens'in mahremiyetini ve kendi görüntüsü üzerindeki hakkını ihlal ettikleri gerekçesiyle verilen kararın, ifade özgürlüğü haklarına yönelik bir müdahale teşkil ettiği sonucuna varmıştır. Ancak, Mahkeme, söz konusu müdahalenin, yasayla öngörülen bir müdahale olduğunu ve başkalarının itibar ve haklarının korunması gibi meşru bir amaca hizmet ettiğini belirtmiştir.

Somut davada, meselenin sadece basın ile kamuoyu tarafından tanınan bir kişi arasındaki bir ihtilaftan ibaret olmadığı, C.'nin ve oğlu A.'nin menfaatlerinin de söz konusu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. C., evlilik dışı dünyaya gelen bir çocuğun annesi olarak basına bilgi vermiş ve somut davada önemli bir rol oynamıştır. Yayımlanan haber, C. ile birlikte oğlunun ve Prens'in de özel hayatı kapsamına girmektedir. Haberin odak noktası, çocuğun varlığı ve babasının kim olduğudur. Mahkeme, C.'nin, kamuoyunun dikkatini, evlilik dışı dünyaya gelen ve babası tarafından resmen tanınmayan oğlunun durumuna çekmek amacıyla basını kullandığı gerçeğini de dikkate almalıdır.

(a) *Kamuoyunu ilgilendiren bir tartışmaya katkı* — Yazının esas mesajı ile belirtilen ayrıntılar arasında bir ayırım yapılmalıdır. Söz konusu yazı ve fotoğraflar, Prens'in çocuğuyla ilgilidir. Prens'in, kamuoyunun daha önce bilmediği evlilik dışı dünyaya gelmiş bir erkek çocuğunun olduğu belirtilmektedir. Yürürlükteki Monako Anayasası uyarınca, söz konusu çocuğun, babasının varisi olmayı talep etme hakkı bulunmamasıyla birlikte, onun varlığı kamuoyunun ve özellikle de Monako vatandaşlarının ilgisini çekebilecektir. Veraset yoluyla tahta çıkma durumu söz konusu olduğundan, bahsi geçen çocuğun varlığı oldukça önemlidir. Ayrıca, Prens'in tutumu, kişiliğine ve görevlerini layıkıyla yerine getirip getiremeyeceği hususuna da ışık tutmaktadır. Dolayısıyla, Prens'in özel hayatının korunması ihtiyacı ile verasete dayalı monarşinin geleceğinin tartışılması ihtiyacı arasında bir çatışma durumu söz konusudur. Bu konunun siyasi açıdan önem arz etmesi nedeniyle, çocuğun varlığının kamuoyu tarafından bilinmesi ve bu durumun Monako Prensligi'nin siyasi yaşamı üzerindeki muhtemel etkilerine dair bir tartışmanın yapılabilmesi bağlamında meşru menfaatler söz konusudur.

Ancak, bu yaklaşım, yazıda belirtildiği şekilde Prens'in ve C.'nin özel hayatlarına ilişkin tüm ayrıntılar, özellikle de buluşmaları, ilişkileri ve Prens'in gebelik haberini öğrendiğinde verdiği tepki ve sonrasında çocuğa olan davranışları için geçerli olamaz.

(b) *İlgili kişinin resmi görevi ve kamuoyundaki profili ve haberin konusu* — Devletin Hükümdarı olan Prens'in, röportajın yayınlandığı tarihte kamuoyu

tarafından tanınan bir kişi olduğu açıkça görülmektedir.

Haberin konusu ve yayınlanan fotoğraflarla ilgili olarak, özel hayatın korunması ile ifade özgürlüğü arasında bir karşılaştırma yapılırken hangisinin daha ağır bastığı konusunda belirleyici olan etken, kamuoyunu ilgilendiren bir tartışmaya sağlanan katkıdır. Somut davada, şikâyet konusu haber ve fotoğraflar, Prens ile çocuğun annesi arasındaki ilişki, çocuğun doğumu, Prens'in duyguları, oğlunun dünyaya gelişine verdiği tepki ve oğluyla olan ilişkisi ile ilgilidir. Somut davada ele alınan konular Prens'in özel hayatı kapsamına girmekle birlikte, bu kapsamda, sadece Prens'in değil, aynı zamanda çocuğun annesinin ve çocuğun kendisinin de özel hayatı söz konusudur. Bir kimsenin (somut davada Prens) özel hayatının, varlığını kabul ettirmeye ve kimliğinin tanınmasını sağlamaya çalışan başka bir kimsenin (oğlu) çeşitli iddialarda bulunmasına nasıl engel teşkil edebileceğini anlamak güçtür. Mahkeme, bu anlamda, C.'nin, söz konusu yayına, kendi ve oğlu adına rıza gösterdiğine dikkat çekmiştir.

(c) *Bilginin elde edilmiş şekli ve doğruluğu* — Mahkeme, diğer davaların aksine, somut davada, şikâyet konusu yazı metniyle ilgili olarak, bilgilerin araştırmacı basın tarafından ortaya çıkarılmasından ziyade, doğrudan konuyla ilgili kişilerden birinin belirli bir konu hakkında basına bilgi verme girişiminde bulunduğunu belirtmiştir.

Mahkemeye taşınan pek çok davanın aksine, somut davada yazıyla alakalı fotoğrafların elde edilme şekliyle ilgili olarak, söz konusu fotoğrafların Prens'in bilgisi dışında çekilmediği

kanaatine varılmıştır. Aksine, söz konusu fotoğraflar, özellikle de çocuğun annesinin çektikleri, ev içerisinde yani mahremiyeti bulunan bir yerde çekilmiştir. Yayınlanan fotoğraflar arasında, çok küçük bir çocuğun çok sayıda fotoğrafı bulunmaktadır. Söz konusu fotoğraflar, çocuğun annesi tarafından dergiye verilmiştir. Fotoğrafların bazılarında, çocuğun annesi de yer almaktadır. Prens, söz konusu fotoğrafların doğruluğuna hiçbir zaman itiraz etmemiş, sadece bunların yayınlanmış olmasından rahatsız olmuştur. Ayrıca, söz konusu fotoğraflarda, Prens veya oğlunun hoş olmayan bir görüntüsü de yer almamaktadır.

Mahkeme, bu nedenle, somut davada, röportajı çocuğun annesinin başlatmış olmasının ve fotoğrafları da kendi arzusuyla dergiye vermiş olmasının, özel hayatın korunması ile ifade özgürlüğü arasında hangisinin daha ağır bastığı konusunda yapılan değerlendirmede dikkate alınacak önemli bir etken olduğu kanaatine varmıştır.

(d) *Şikâyet konusu yazıların şekli ve etkileri*

— *Mayıs 2005'te şikâyet konusu yazı ve fotoğrafların yayımlandığı Paris Match adlı ulusal haftalık derginin söz konusu sayısından bir milyondan fazla basılmıştır.*

Ancak, anneyle yapılan röportaj ve fotoğraflardan bazıları, 3 Mayıs 2005 tarihinde, *Daily Mail* adlı İngiliz gazetesinde zaten yayınlanmıştır. *Bunte* adlı haftalık Alman dergisinde de, 4 Mayıs 2005 tarihinde, çocuğun annesiyle yapılan röportajdan alıntılar ve bazı fotoğrafları içeren bir yazı yayınlanmıştır. Bu nedenle, Mahkeme, mevcut iletişim araçları

dikkate alındığında, *Paris Match* dergisinde 5 Mayıs 2005 tarihinde yayınlanan yazının hiç şüphesiz önemli etkileri bulunmakla birlikte, söz konusu yazıda yer alan bilgilerin gizli olmaktan çıktığını vurgulamıştır. Ayrıca, söz konusu yazıda hakaret içerikli herhangi bir iddianın da yer almadığı ve Prens'in yazıda yer alan açıklamaların doğruluğuna itiraz etmediği belirtilmiştir.

(e) *Başvuranlara verilen cezanın ağırlığı*

— Hükmedilen 50.000 avro tazminat miktarı oldukça yüksektir. Ayrıca, başvuruların, derginin kapak sayfasının üçte birini kaplayacak şekilde bir açıklama yayınlamalarına karar verilmiştir.

(f) *Yayının ilgili kişiler üzerindeki etkisi*

— Çocuğun annesi, açıkça görüldüğü üzere, oğlunun durumunun ve Prens'in onun babası olduğunun, kamuoyu tarafından bilinmesini sağlamak amacıyla söz konusu açıklamalarda bulunmuştur. Bu hususların, oğluya ilgili sırrı açıklamasındaki önemli etkenler olduğunu düşünmüştür. Çocuğun annesi, bu amacını gerçekleştirmek için, çocuğun babasının kim olduğuna dair bilgilerin yanı sıra, gerekli olmayan ve sadece kendi özel hayatı değil, aynı zamanda Prens'in de özel hayatı kapsamına giren bazı bilgiler vermiştir.

(g) *Sonuç* — Başvuranlar hakkında verilen kararda, kamuoyunu ilgilendiren bir tartışma ile sadece Prens'in özel hayatını ilgilendiren bilgiler arasında bir ayırım yapılmamıştır. Bu nedenle, bu hususta Devletlere tanınmış olan takdir yetkisine rağmen, mahkemeler tarafından başvuruların ifade özgürlüğü haklarına yönelik olarak getirilen

kısıtlamalar ile ulaşılmak istenen meşru amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmamaktadır.

Sonuç: ihlal (3'e karşı 4 oyla).

Madde 41: Herhangi bir tazminat talebinde bulunulmamıştır.

MADDE 11

Barişçıl toplanma özgürlüğü _____

Barişçıl bir gösteriye karşılık olarak köy yolunun tamamen kapatılması: *ihlal*

Primov ve Diğerleri / Rusya – 17391/06

12.06.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Olaylar — Bir grup insan, Usukhchay köyünde bulunan bir parkta, 25 Nisan günü 5.000 kişinin katılacağı bir gösteri düzenlemek istediklerini 10 Nisan 2006 tarihinde yerel makamlara yazılı olarak bildirmişlerdir. Söz konusu bildirim ilgili makamlara bir hafta sonra ulaşmış, ancak üç gerekçe öne sürülerek gösteriye izin verilmemiştir. Söz konusu gerekçeler; bildirim Halka Açık Toplantılar Kanunu'nda öngörülen 5 günlük süre geçtikten sonra yapılmış olması, parkın en fazla 500 kişilik yer kapasitesinin bulunması ve göstericilerin iddialarının gerçek dışı olması ve resmi soruşturmalar neticesinde aksinin kanıtlanmış olmasıdır. Buna rağmen, gösteri planlandığı gibi düzenlenmiştir. Söz konusu gösteriye birinci ve üçüncü başvuran da katılmıştır. Polis, protestocuların köy merkezine ulaşmalarını engellemek amacıyla yola barikat kurmuştur. Bunun üzerine, protestocular, komşu

Miskindzha köyüne doğru ilerlemişlerdir. Göstericiler, saat 13.00 sularında, federal bir yolu trafiğe kapatmışlardır. Polis, yolu trafiğe açmaya çalıştığında, protestoculardan bazıları, polise taş atmaya başlamıştır. Polis, bunun üzerine, ateşli silah ve özel ekipman kullanımına başvurmuştur. Arbedenin sonunda, çok sayıda sivil ve polis memuru yaralanmış ve bir sivil hayatını kaybetmiştir. Sonrasında, birinci başvuran, bu olayla bağlantılı olarak yakalanmış ve yaklaşık iki ay boyunca tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakılmıştır.

Hukuki Değerlendirme — Madde 11: Başvuranlar, ilgili makamların 25 Nisan 2006 tarihli gösteriye izin vermemelerinin, gösterinin şiddetli müdahalelerle dağıtılmasının ve olaylarla bağlantılı olarak yakalanmalarının ifade özgürlüğü ve barışçıl toplanma haklarının ihlaline neden olduğunu ileri sürmüşlerdir.

(a) *Gösteri ve dağıtılması* — Mahkeme, gösterinin dağıtılmasının herhangi bir gerekçesinin bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla, öncelikle, gösteriye neden izin verilmediği hususuyla ilgili olarak yerel makamlar tarafından sunulan üç gerekçeyi incelemiş ve reddetmiştir. İlk olarak, Halka Açık Toplantılar Kanunu'nda, bildirimde bulunmak için öngörülen beş günlük süre sınırının, bildirim gönderilmesi için mi veyahut söz konusu bildirim alınması için mi geçerli olduğu hususu açık değildir. Dolayısıyla, gösteriyi düzenleyenlerin, söz konusu Kanun'u yanlış yorumlamış olmalarının anlayışla karşılanması gerekirdi. Ayrıca, Kanun'da, bildirim yapılması için öngörülen süre çok kısadır. Gösteriyi düzenleyenler olay gününün önceki gününe kadar beklemeyip öngörülen sürenin ilk gününde

bildirimde bulunarak, Kanun'da belirtilen söz konusu katı koşula uymak adına makul çaba göstermişlerdir. İkinci olarak, parkın büyüklüğü, gösterinin tamamen yasaklanması için yeterli bir gerekçe değildir. İlgili makamların, gösteri için farklı bir yer önerisinde bulunmaları gerekirdi. Üçüncü olarak, siyasi yaşama ilişkin halka açık etkinlikler için, Sözleşme'nin 11. maddesi kapsamında güçlü bir koruma sağlanmalıdır. Sadece olağanüstü durumlarda, bir gösteriye, katılımcıların iletmek istedikleri mesajın esasıyla ilgili olarak meşru bir yasaklama getirilebilir. Bir Devlet makamı, sadece göstericilerin iletmek istedikleri mesajın yanlış olduğuna inandığı gerekçesiyle ve özellikle de, somut davada olduğu gibi, söz konusu makamın eleştirilerin esas hedefi olduğu hallerde gösteriyi yasaklama yetkisine sahip olmamalıdır. Bu nedenle, gösteriye izin vermeme kararının herhangi bir gerekçesi bulunmamaktadır. Ancak, bu tespit, gösterinin dağıtılmasının herhangi bir gerekçesinin bulunmadığı sonucuna varmak için yeterli değildir. Mahkeme, 25 Nisan 2006 tarihinde meydana gelen olayları iki aşamaya ayırarak incelemiştir.

(i) *Usukhobay köyü yoluna barikat* — Barikat, kanuna uygundur ve kamu düzeninin korunması ve suçun önlenmesi gibi meşru bir amaca hizmet etmektedir. Ancak, ulaşılmak istenen amaçla orantılı değildir. Özellikle de gösterinin barışçıl olmasının amaçlandığı ve gerçekten de Miskindzha köyü yakınlarında yaşanan arbededen önce barışçıl bir şekilde sona erdirildiği dikkate alındığında, anayolun geçici olarak trafiğe kapatılmış olması ve arbede çıkma riskinin bulunması, köy yolunun tamamen kapatılmasını haklı kılmak için yeterli değildir.

Sonuç: ihlal (oy birliğiyle)

(ii) *Miskindzha köyü yakınlarında protestocular ile polis arasında yaşanan arbede* — Gösterinin yapılmamasına dair karar yanlış bir karar olsa ve Usukhchay köyü yoluna barikat kurulması orantısızlık teşkil etse dahi, bu durum protestoculara federal bir yolu trafiğe kapatma veya polise saldırma hakkı vermemektedir. Dolayısıyla, polisin müdahalesi ulusal makamlara tanınan takdir yetkisi dahilindedir. Birinci ve üçüncü başvuranın şiddet içerikli bir eylemde bizzat yer aldıklarına dair kuvvetli bir delil bulunmamakla birlikte, çok sayıda gösterici, polise taş, sopa, değnek ve bıçakla saldırmak suretiyle bazı polis memurlarının ağır şekilde yaralanmasına sebebiyet vererek barışçıl bir protestonun sınırlarını aşmıştır. Bu husus dikkate alındığında, polisin özel ekipman ve hatta ateşli silah kullanımına başvurmasının haksız bir müdahale olmadığı görülmektedir. Ayrıca, ateşli silahların kasten öldürmek veya yaralamak amacıyla kullanıldığına dair herhangi bir delil bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, Mahkeme, arbede sırasında polis müdahalesi sonucu yaralanan veya yakını hayatını kaybeden kişilerden herhangi bir şikâyet alınmadığının altını çizmiştir. Mahkeme, Sözleşme'nin 11. maddesi bağlamında, büyük bir protestocu grubunun yolu trafiğe kapatmasına ve saldırgan davranışlarına karşı ulusal makamların verdikleri tepkinin orantısız olmadığı sonucuna varmanın uygun olduğunu değerlendirmiştir.

Sonuç: ihlal yok (2'ye karşı 5 oyla).

(b) *Yakalama ve tutuklama* — İkinci ve üçüncü başvuranın başka bir olayla ilgili olan

şikâyetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar verilmiştir. Birinci başvuranın yakalanmasının ise, 25 Nisan 2006 tarihli olaylarla bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Yetkililer, gerçek anlamda, başvuranın kalabalığı polise karşı saldırmaya teşvik ettiğinden şüphelenmişlerdir. Dolayısıyla, birinci başvuranın yakalanması ve tutuklanmasının yasal bir dayanağı bulunmaktadır ve kamu düzeninin korunması veya suçun önlenmesi gibi meşru bir amaca hizmet etmektedir. Sözleşme'nin 11. maddesi çerçevesinde, şiddet içerikli eylemlerle ilgili olarak, özellikle de şiddetin dozunun fazla olduğu hallerde, kovuşturma başlatılmaması gibi bir durum söz konusu değildir. Ulusal makamların kötü niyetle hareket ettiklerini gösteren herhangi bir delil bulunmamaktadır ve davanın karmaşıklığı göz önünde bulundurulduğunda, birinci başvuranın soruşturma öncesi iki ay süreli tutukluluğu makul bir karar olarak görülmektedir. Son olarak, başvuranın serbest bırakılması ve hakkında yöneltilen suçlamaların delil yetersizliği nedeniyle düşmüş olması, ulusal makamların olaylardan protestocuların liderlerini sorumlu tutmaktan ziyade gerçekleri ortaya çıkarma isteğinin bir göstergesidir.

Sonuç: ihlal yok (oy birliğiyle).

Madde 41: Birinci ve üçüncü başvuranların her birine 7.500 avro manevi tazminat.

MADDE 14

Ayrımcılık (Madde 5) _____

Müebbet hapis cezası verilmesine ilişkin hükümlerde ayrımcılığın söz konusu olduğu iddiası: kabul edilebilir

Khamtokhu ve Aksenchik / Rusya -
60367/08 ve 961/11
13.05.2014 tarihli Karar [I. Bölüm]

Rus Ceza Kanunu'nun 57. maddesi uyarınca, bazı ağır suçlar karşısında müebbet hapis cezası öngörülmektedir. Ancak, söz konusu hüküm uyarınca, bu tür bir ceza, kadınlara, suçun işlendiği sırada 18 yaşından küçük olanlara veya kararın verildiği tarihte 65 yaşından büyük olanlara verilemez. Rus Anayasa Mahkemesi, diğer gerekçelerin yanı sıra, herhangi bir muamele farklılığının, adalet ilkelerine ve insani unsurlara dayalı olduğu ve ceza hükmü verilirken yaş, sosyal ve psikolojik koşulların dikkate alınması gerektiği gerekçesiyle, söz konusu hükmün ayrımcılıkla ilgili anayasal güvenceye aykırı olduğu iddiasıyla ileri sürülen şikâyetlerin kabul edilemez olduğu yönünde pek çok karar vermiştir.

Her ikisi de yetişkin erkek olan ve haklarında hükmolunan müebbet hapis cezalarının infazı devam eden başvuranlar, Mahkemeye yaptıkları başvurularında, kanun gereği müebbet hapis cezasından muaf tutulan diğer kategorilerdeki mahkûmlara kıyasla, kendilerine karşı ayrımcı bir muamelede bulunulmasından şikâyetçi olmuşlardır.

Sözleşme'nin 5. maddesiyle bağlantılı olarak 14. maddesi uyarınca *kabul edilebilir*.

MADDE 35

Madde 35 § 1

İç hukuk yollarının tüketilmesi

Etkin iç hukuk yolu — Türkiye _____

Kamulaştırma davalarında hükmedilen tazminat bedelindeki değer kaybıyla ilgili olarak, 16 Mart 2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararı uyarınca Tazminat Komisyonuna yapılan başvuru: etkin hukuk yolu

Yıldız ve Yanak / Türkiye - 44013/07
27.05.2014 tarihli Karar [II. Bölüm]

Olaylar — Mayıs 2003'te alınan bir kararla, yeraltı gaz boru hattının inşası için irtifak hakkı tesis edilmesinin kamu yararı açısından gerekli olduğu ilan edilmiştir. Başvuranlar, hükmedilen tazminat bedelinin, miktarın belirlendiği tarihten ödememin fiilen yapıldığı tarihe kadar değer kaybetmiş olması hususunda şikâyette bulunmuşlardır.

Hukuki Değerlendirme — Madde 35 § 1: 16 Mart 2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla, Tazminat Komisyonuna, 23 Mart 2013 tarihinden önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış olan bazı başvuruları inceleme yetkisi verilmiştir. Komisyonun yetkisine giren alanlar, Mahkemenin yerleşik içtihadının konusudur. Kamulaştırma bedelindeki değer kayıplarıyla ilgili olarak yapılan başvurular, Komisyonunun görev alanına girmektedir (bk. diğerleri arasında, *Yetiş ve Diğerleri/Türkiye*). Dolayısıyla, Komisyon, Mahkemenin yerleşik içtihatları doğrultusunda, incelenen her bir olay için tazminata hükmetme yetkisi verilmiştir. Komisyonun hükmettiği tazminat, söz konusu tazminat kararının kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde Adalet Bakanlığı tarafından ödenmektedir. Komisyonun kararlarına karşı Bölge İdare

Mahkemesine itirazda bulunulabilir. Bölge İdare Mahkemesinin üç ay içerisinde bir karara varması gerekir. İlgili kişiler, Bölge İdare Mahkemesinin kararına karşı Anayasa Mahkemesine itirazda bulunabilirler. Anayasa Mahkemesinin kararı üzerine, Sözleşme'nin ihlaline ilişkin bir şikâyetle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurulabilir. Bu durumda, Tazminat Komisyonunun ve ulusal mahkemelerin kararları ışığında, 6384 sayılı Kanun⁶ oluşturulan hukuk yolunun etkinliğine ilişkin bir inceleme yapılacaktır. Söz konusu hukuk yolunun etkinliğine ilişkin ispat yükümlülüğü, davalı Devlete aittir. Mahkemenin nihai denetim yetkisi, ikincillik ilkesine uygun olarak, mevcut hukuk yollarını tüketmiş olan başvuranlar tarafından ileri sürülen şikâyetlerle sınırlıdır.

Mahkeme, başvuranların kamulaştırma bedelindeki değer kaybına ilişkin şikâyetlerinin, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Sonuç: kabul edilemez (oy birliğiyle).

Mahkeme, ayrıca, Komisyonun zaman bakımından yetkisinin 23 Eylül 2012 tarihinden 23 Mart 2013 tarihine uzatılmış olması nedeniyle, başvurunun geri kalan kısmının da kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Komisyonun zaman bakımından yetkisinin uzatılmasıyla birlikte, söz konusu süre içerisinde ve altı ay kuralına uygun olarak Mahkemeye taşınmış olması kaydıyla, yargılamaların uzunluğuna ve yargı kararlarının geç icra edilmesine ilişkin davalar da Komisyonun görev alanına dâhil edilmiştir.

⁶ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun

(bk. *Yetiş ve Diğerleri/Türkiye*, 40349/05, 6 Temmuz 2010, 132 sayılı Bilgi Notu)

MADDE 35 § 3 (b)

Önemli bir zarar görmemiş olma

Başvuranın önemli bir zarar görmemiş olmasına yönelik kabul edilebilirlik kriterinin ifade özgürlüğü davalarına uygulanabilirliği: *kabul edilemez*

Sylka / Polonya – 19219/07

3 Haziran 2014 tarihli karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuran, emniyet kemeri takmadığı gerekçesiyle polis tarafından durdurulmuştur. Ardından çıkan tartışmada, iddialara göre, başvuran, polis memurlarına onların “seviyesine inmeyeceğini” söylemiştir. Başvuran daha sonra görev başındaki polis memuruna hakaret etmekten suçlanmıştır. İlk derece mahkemesindeki yargılaması mahkûmiyetle ve adli para cezası ile sonuçlanmıştır. Ancak temyiz aşamasında mahkûmiyet cezası feshedilmiş ve ceza davası bir yıllık bir deneme süresi boyunca durdurulmuştur. Ayrıca, başvuranın bölgede bulunan çocuk bakımevine 125 avro ödemesine ve masraf giderler için 25 avro ödemesine hükmedilmiştir.

Başvuran, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yaptığı başvuruda, Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur.

Hukuki değerlendirme – Madde 35 § 3 (b): Sözleşme, “önemli bir zarar görmemiş olmaya”

yönelik kabul edilebilirlik kriterinin Sözleşme kapsamında güvenceye alınan herhangi bir hakka uygulanmasını kısıtlamamıştır. Ancak ifade özgürlüğü ile ilgili davalarda bu kriterin uygulanmasında söz konusu özgürlüğün göz önünde bulundurulması ve Mahkeme tarafından dikkatli bir incelemeye tabi olunması gerekmektedir. Bu tür bir inceleme, genel menfaat ile davanın yazılı ya da basılı herhangi bir haber yayın organını ihtiva edip etmediğine ilişkin görüşlerin ortaya konulmasını da içermelidir.

Bir ihlal gerçekleştiğine yönelik bir iddia, başvuranın taraflı algıları ile davada tarafsız olarak söz konusu olan olgular göz önünde bulundurulurken değerlendirilmelidir. Mahkeme, bireysel algıların yalnızca ihlalin parasal yönünü değil aynı zamanda başvuranın davayı takip etme hususundaki genel menfaatini de kapsadığını ve davadaki söz konusu hususun başvuran açısından açıkça taraflı olarak bir önemi olduğunu kabul etmeye hazırdır. Ancak, taraflılık hususuna ilişkin olarak, ceza yargılamalarının şartlı bir şekilde ertelenmesi kişinin mahkûm edileceği anlamına gelmemektedir ve Ulusal Suç Kayıtları'na davayla ilgili kaydedilen bilgiler 18 ay sonra silinecektir. Başvuran bu süre içerisinde yargılamaların devam ettiğine ya da Kayıtlardaki bilgilerin kendisini somut bir şekilde etkilediğine dair herhangi bir bildirimde bulunmamıştır. Ayrıca maddi yaptırımlar (toplamda 150 avro), iş adamı olan başvuran için çok büyük bir zorluk teşkil etmeyecektir. Özetle, yargılamaların koşula bağlı olarak ertelenmesi kararı yüzünden başvuranın önemli olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kaldığına dair tarafsız gerekçeler yoktur.

Şikâyetin konusu, önemli bir ilkesel soruna yol açmamıştır (karşılaştırınız, [Berladir ve Diğerleri / Rusya](#), 34202/06, 10 Temmuz 2012). Sözleşme'nin 10. maddesi uyarınca ciddi endişeler ortaya çıkarabilecek şekilde geniş kapsamda etkiler uyandırmayan ya da toplumsal menfaati etkilemeyen bir sözlü karşılaşma ile ilgilidir. Söz konusu dava, bu açıdan, Mahkeme'nin önemli bir sakınca olmadığına dair yapılan bir ön itirazı Fransa'da Devlet Başkanı'na hakaretin cezai suç olarak kalması gerekip gerekmediğine ve bu suçun Sözleşme'ye uygunluğuna dair tartışmalara dayanarak reddettiği *Eon/Fransa* (26118/10, 14 Mart 2013, [161 Sayılı Bilgi Notu](#)) gibi bir davadan ayırt edilebilir.

Mevcut davada başvuran Sözleşme'nin iddia edilen ihlali sonucu büyük bir zarara uğramamıştır. Kabul edilebilirlik koşullarından ikisine uyulduğu için (insan haklarına saygı davanın incelenmesini gerektirmemiştir ve dava yerel bir mahkeme tarafından gereken şekilde incelenmiştir) başvurunun kabul edilemez olduğu beyan edilmiştir.

Sonuç: kabul edilemez (başvuranın önemli bir zarar görmemiş olması).

EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ

Mülkiyetin korunması

Konutlandırmaya ilişkin yeniliklerin, piyasa ekonomisine taşınmanın ardından, daha yüksek kira oranlarına ve kiracıların

teminatlarının azalmasına yol açması: ihlal bulunmamaktadır

Berger-Krall ve Diğerleri / Slovenya – 14717/04

12 Haziran 2014 tarihli karar [V. Bölüm]

Olaylar – Eski Yugoslavya’da yürürlükte olan sosyalist sistem kapsamında, başvuranlar ile benzer durumda olan kiracılar, çoğunlukla süresiz olan ve nesilden nesle aktarılabilen “özel korumalı kiracılık” sözleşmeleri kapsamında kamuya ait konutlarda yaşamaktadırlar. “Özel korumalı kiracılık”, yalnızca kontrata dayalı kiracılığa göre daha güçlü bir koruma sağlamaktadır.

Slovenya bağımsızlığını kazanıp piyasa ekonomisini tercih ettiğinde, konutlandırma sektöründe iki ana değişikliğe gidilmiştir. 1991 tarihli Ulussuzlaştırma Kanunu, mülklerin eski sahiplerinin (ya da mirasçılarının), “özel korumalı kiracılık” projesi kapsamında verilen konutlar da dahil olmak üzere Devlet tarafından kamulaştırılan mülklerin iadesi talebinde bulunmalarını mümkün kılmıştır. Aynı doğrultuda, 1991 tarihli Konutlandırma Kanunu mülklerin yeni sahipleri ile kiracıların haklarını düzenlemiştir. Bu kanun ile “özel korumalı kiracılık” uygulaması yerini normal kiralama sistemine bırakmıştır. Önceden “özel korumalı kiracılık” sisteminden yararlananlara süresiz olarak daireleri yeni sahiplerinden kiralama imkânı ilkesel olarak tanınmıştır; ancak tanınan bu imkân, özellikle kira, aile bireylerine aktarım hakları ve kullanım süresinin teminatı gibi konularda eski sisteme kıyasla daha dezavantajlı şartlara sahiptir.

Başvuranlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne yaptıkları başvuruda, diğerlerinin arasında, yeterli bir tazminat almadan özel korumalı kiracılık haklarından mahrum edildiklerinden şikâyetçi olmuşlardır (Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi ile Sözleşme’nin 8. maddesi).

Hukuki değerlendirme – Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi: Sözleşme’ye Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesinin gereklilikleri ihlal edilmediği için, bu maddenin uygulanabilir olduğu varsayılsa bile, kiracıların bir emlak biriminde ikamet etme hakkının söz konusu maddenin anlamı dâhilinde “mülkiyet” teşkil edip edemeyeceğinin incelenmesi gerekli değildir.

Başvuranın mülkiyet hakkına yapılan müdahale kanuna uygundur ve kamu menfaati doğrultusundadır. Bu müdahale ayrıca toplumun genel menfaatlerinin gereklilikleri ile bireylerin temel haklarının korunmasının gereklilikleri arasında adil bir denge sağlamıştır.

Konutlandırma düzenlemesinin sonucunda başvuranların daha önce yararlandığı yasal koruma düzeyinden genel olarak daha aşağı bir seviyeye düşmekle (örneğin kiralaların artması, kiracılığın aile üyelerine devredilmesi ve kullanım süresinin teminatının azalması gibi) karşı karşıya kalmışlardır. Ancak bu belirtilenler, mülklerin önceki sahiplerine İkinci Dünya Savaşı’nın ardından kamulaştırılan konutlarının geri verilmesinin sağlanması yönündeki adli kararın kaçınılmaz bir sonucudur. Mülklerin önceki sahiplerinin haklarını teminat altına almak, karşılığında kiracıların hakları üzerinde kısıtlamalar meydana gelmesine yol açacaktır.

Her halükarda, yeni kontratlarda başvuranlara yüklenen yükümlükler (hasar vermemek, çevredekileri rahatsız etmemek, yasaklanan eylemleri gerçekleştirmemek ve devren kiraya vermemek), ev sahipleri ile kiracılar arasında imzalanan sözleşmelerde belirtilen sıradan yükümlülükler ile esasen benzerdir.

Ayrıca, başvuranlar normalde kiracıları kapsayan korumanın ötesinde özel bir korumadan yararlanmış ve yararlanmayı sürdürmüşlerdir: kira sözleşmeleri belirli bir süre kısıtlaması olmaksızın imzalanmakta ve kiracıların eşlerine ya da uzun süreli hayat arkadaşlarına devredilebilmekte olup kiracılara uygulanan kâra iştiraksiz kira miktarları konutlandırma düzenlemesinin ardından 22 yıl boyunca serbest piyasa rakamlarından daha düşük olmaya devam etmiştir, bu da piyasa ekonomisine taşınma sürecinin makul ve yenilikçi bir tutumla gerçekleştirildiğini göstermiştir. Ayrıca başvuranlardan hiçbiri gelirlerine oranla kira miktarlarının aşırı yüksek olduğuna dair bir şikâyette bulunmamıştır.

Dolayısıyla, davalı Devlet, “önceki sahiplerin” menfaatleri ile kiracıların menfaatlerine ilişkin istisnai zorlukta ve toplumsal hassasiyet derecesinde olan konular arasında dengeyi sağlama hususunda, takdir yetkisinin sınırları dışına çıkmayan bir şekilde konutlandırma düzenlemelerinin beraberinde getirdiği toplumsal ve ekonomik yüklerin dağılımını sağlamıştır.

Sonuç: ihlal bulunmamaktadır (altı oya karşı bir oy ile).

(Ayrıca bkz. *Hutten-Czapka / Polonya* [BD], 35014/97, 19 Haziran 2006, [87 Sayılı Bilgi Notu](#);

Lindheim ve Diğerleri / Norveç, 13321/08 ve 2139/10, 12 Haziran 2012, [153 Sayılı Bilgi Notu](#))

Madde 8: Mahkeme'nin başvuranın Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edilmediğine karar vermesine yol açan gerekçeler, başvuranların 8. madde kapsamındaki şikâyetlerine ilişkin olarak bu maddenin ihlal edilmediğine karar vermesine sebep olmuş ve söz konusu madde kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilir olduğu beyan edilmiştir. Başvuranlara süresiz kira sözleşmeleri, eşlerine ya da uzun süreli hayat arkadaşlarına devir hakkı ve mülkte kâra iştiraksiz kiraya tabi olarak kalma hakları tanınmıştır. Başvuranların hiçbiri kirayı ödeyemeyecek durumda olduklarını kanıtlayan bir delil ibraz etmemiştir ve zaten maddi olarak sıkıntıda olan kiracılara sağlanan kamu ödeneği de bulunmaktadır.

1991 tarihli Konutlandırma Kanunu ile birlikte yürürlüğe giren kusura dayalı haciz gerekçeleri ise diğer Avrupa Konseyi üyesi olan Devletlerde bulunan kira sözleşmelerinde genel olarak bulunan gerekçeler ile temelde aynı olup Sözleşme'nin 8. maddesine aykırı oldukları düşünülemez. 2003 tarihli Konutlandırma Kanunu kapsamında önceki ev sahiplerine tanınan ekstra iki hak – kiracıyı uygun olan başka bir mülke taşıma ve başka bir konuta sahip olan kiracıyı evden çıkarma hakları – başvuranların durumundaki kişiler için özel ve güçlendirilmiş koruma ve bunun karşılığında, kendi seçimleri dışında kiracıları olan kişilere düşük kira ücretleri vermeye zorlanan önceki mülk sahiplerinin hakları üzerinde gerçekleşen kısıtlamalar göz önünde bulundurularak gerekçelendirilmiştir.

Başvuranların yararlandığı usulü teminatlarla dair ise, başvurular olaylara ve hukuka ilişkin tüm konularda yetkisi bulunan yetkili ulusal mahkemeler önünde herhangi bir evden çıkarma emrine karşı itirazda bulunma imkânları olduğunu inkâr etmemişlerdir. Dolayısıyla, söz konusu üç başvuranın konuta saygı haklarına yapılan müdahale, demokratik bir toplumda gerekli bir müdahaledir.

Sonuç: ihlal bulunmamaktadır (oybirliğiyle).

Mahkeme ayrıca oybirliğiyle Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi ile bağlantılı olarak Sözleşme'nin 14. maddesinin ve 6 § 1. maddesinin (ne ulussuzlaşma davası açısından ne de başvuruların konutlandırma düzenlemelerine itiraz edebileceği bir mahkemeye erişim hakkının kısıtlı olduğu iddiası açısından) ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Mülkiyet kullanımının kontrolü

Kamu harcamalarını azaltmayı amaçlayan geriye dönük kanun düzenlemesi sonucu mülkiyet hakkına adli müdahale: ihlal bulunmamaktadır

Azienda Agricola Silverfunghi S.A.S ve Diğerleri / İtalya – 48357/07 ve diğerleri

24 Haziran 2014 tarihli karar [II. Bölüm]

Olaylar – 1980'li yıllarda İtalyan Meclisi tarım ile ilgilenen şirketlerin işçileri için ödedikleri sosyal güvenlik katkılarının iki misli azaltılmasına yönelik yasaları onaylamıştır. 1988 yılının Temmuz ayında İtalyan masraf komitesi (INPS), imtiyazların ve muafiyetlerin munzam değil

alternatif olduğunu bildiren bir genelde yayınlamıştır. Başvuran dört tarım şirketi 2000 ve 2002 yıllarında INPS'ye dava açmışlardır. İlk derece mahkemesi ve istinaf mahkemeleri, Temyiz Mahkemesi dahil olmak üzere başvuran şirketlerin lehine karar veren İtalyan mahkemeleri ile aynı doğrultuda karar vererek söz konusu iki hakkın munzam olduğu sonucuna varmıştır. Ancak 2003 yılının Kasım ayında İtalyan parlamentosu imtiyaz ve muafiyetlerin munzam değil alternatif olduğunu vurgulayan 326 Sayılı Kanun'u çıkarmıştır. Bunun ardından INPS, 326 Sayılı Kanun kapsamında temyiz başvurularını kabul eden Temyiz Mahkemesi'ne itirazda bulunmuştur. 2006 yılında Anayasa Mahkemesi parlamentonun cezai kapsam dışında geriye dönük kanunlar yürürlüğe koyabileceğini, bu tür bir geriye dönüklüğün makul gerekçelere dayandırılması ve Anayasa'ya uygun olması gerektiğini belirterek bu kanunu onamıştır. Daha sonra 2008 yılında Temyiz Mahkemesi daha önceki tutumunu değiştirerek 326 Sayılı Kanun olmasa bile muafiyet ve imtiyazların munzam olmayacağını, çünkü parlamentonun asıl niyetinin bunları alternatif hale getirmek olduğunu belirtmiştir.

Hukuki değerlendirme – Madde 6 § 1: Başvuran şirketler 326 Sayılı Kanun'un adli yargılamalara yönelik bir müdahale teşkile ettiğinden ve dolayısıyla adli yargılanma haklarının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuşlardır. Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin, toplumsal menfaat ile ilgili nedenler dışında, derdest durumdaki yargılamalara yönelik yasal müdahaleleri engellediğini hatırlatmıştır. Mevcut davada, 326 Sayılı Kanun derdest durumdaki davanın sonucu üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir ve bu

kanunun uygulanması için toplumsal menfaatlere yönelik hiçbir zorunluluk yoktur. Yalnızca maddi kaygılar parlamentonun görevini mahkemelerin yerine getirmesine gerekçe olamaz.

Sonuç: ihlal bulunmaktadır (oybirliğiyle).

Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi: Başvuran şirketler, 326 Sayılı Kanun'un INPS tarafından kanun dışı bir şekilde alıkonulan meblağlara yönelik taleplerini geriye dönük olarak iptal ederek mülkiyet haklarına bir müdahaleye sebep olduğundan şikâyetçi olmuşlardır. Mahkeme, davalı Devletlere, söz konusu müdahalenin kamu menfaati ile mülkiyet hakkının korunması arasında asil bir denge kurup kurmadığını değerlendirirken ekonomik stratejilere dair genel önlemlere ilişkin geniş bir takdir yetkisi verilmesi gerektiği görüşündedir. Parlamentonun seçtiği politikanın "açıkça makul dayanaktan yoksun" olmadığı ve toplumsal harcamaları azaltmaya yönelik olduğu gerekçesiyle, Mahkeme, 326 Sayılı Kanun'un Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin yasaya uygunluk şartına uyduğuna karar vermiştir. Ayrıca başvuran şirketler hala işlerini sürdürebildikleri, birkaç sene boyunca manzum menfaatlerden yararlanabildikleri ve hala bu menfaatlerden yararlandıkları için söz konusu önlem başvuran şirketler üzerinde aşırı bir yük teşkil etmemiştir.

Sonuç: ihlal bulunmamaktadır (iki oya karşı beş oyla).

Madde 41: Maddi tazminat olarak birinci başvurana 44,900 avro, ikinci başvurana 106,900 avro, üçüncü başvurana 54,400 avro ve

dördüncü başvurana 42,200 avro ödenmesine; manevi tazminat olarak ise her bir başvurana 1,000 avro ödenmesine hükmedilmiştir.

(Ayrıca bkz. *Maggio ve Diğerleri / İtalya*, 46286/09 ve diğerleri, 31 Mayıs 2011, [141 Sayılı Bilgi Notu](#); ve *Arras ve Diğerleri / İtalya*, 17972/07, 14 Şubat 2012, [149 Sayılı Bilgi Notu](#)).

EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 3. MADDESİ

Oy kullanma

Tutuklu bulunan başvuruların oy kullanmanın tamamen yasaklanmasından etkilendiklerini kanıtlayamamaları: kabul edilemez

Dunn ve Diğerleri / Birleşik Krallık – 566/10 ve diğerleri

13 Mayıs 2014 tarihli karar [IV. Bölüm]

Olaylar – Başvuranlar, Mahkeme'ye yaptıkları başvuruda, "yaklaşan" Birleşik Krallık ve İskoç Parlamentoları seçimleri göz önünde bulundurulduğunda, diğerleri arasında, Birleşik Krallıkta tutuklu kişilerin oy kullanmasının tamamen yasaklanmasından şikâyetçi olmuşlardır; ancak bu seçimlerden kendilerinin muaf tutulma imkânlarına dair açık bir şikâyet belirtmemişlerdir.

Hukuki değerlendirme – Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi: Başvuranlar, başvuru formlarında hüküm giydikleri tarihlere ya da tutukluluk sürelerine dair herhangi bir bilgi

vermemişlerdir. Dolayısıyla söz konusu “yaklaşan” seçim tarihlerinde hüküm sonrası tutukluluk sürecinde bulunmalarının beklenmesi olası değildir. Bu detaylar belirtilmiş olsa bile başvurunun yapılma tarihinden seçim tarihine kadar geçen sürede, serbest bırakılma, psikiyatri merkezine sevk edilme ve hatta ölüm gibi birçok olayın gerçekleşmesi mümkündür. Başvuranların bazılarının tutukluluk hallerinin devamından dolayı söz konusu seçimlerde oy kullanma haklarının olmaması mümkün olmasına rağmen, hiçbiri seçimlerin ardından bu olasılığın gerçekleştiğine dair Mahkeme’yle iletişime geçip bir beyanda bulunmamıştır. Sonuç olarak, başvuranların başvuru yaptıkları tarihte henüz gerçekleşmemiş olan seçimlere ilişkin uygun bir şekilde şikâyetlerini dile getirmiş oldukları varsayılsa bile, şikâyetlerini desteklemek için gerekli olan kanıtları göstermemişlerdir.

Sonuç: kabul edilemez (açıkça dayanaktan yoksun).

MAHKEME İÇTÜZÜĞÜ

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtüzüğü’nün aşağıda belirtilen hükümlerinde 1 Temmuz 2014 tarihi itibarıyla değişiklikler yapılmıştır (bu değişiklikler 14 Nisan ve 23 Haziran 2014 tarihlerinde Tam Yetkili Mahkeme tarafından kabul edilmiştir):

Madde 8 – Mahkemenin Başkanları ile Başkan Yardımcılarının Seçimi ve Bölümlerin Başkanları ile Başkan Yardımcılarının Seçimi

Madde 16 – Yazı İşleri Müdür Yardımcılarının Seçimi

Değişiklikler ayrıca Hukuk Danışmanı’nın görevini tanımlayan yeni bir madde olan Madde 18B’yi de içermektedir:

Madde 18B – Hukuk Danışmanı

“Mahkeme içtihatlarının kalitesi ve tutarlılığını sağlamak amacıyla, Hukuk Danışmanı Mahkeme’ye yardım sağlamalıdır. Hukuk Danışmanı, Yazı İşleri Müdürlüğü üyeleri arasından seçilir. Hukuk Danışmanı, özellikle adli yapılanmalar ve Mahkeme üyelerine ilişkin görüş sunar ve bilgi verir.”

Mahkeme İçtüzüğü Mahkeme’nin internet sitesinden indirilebilir (<www.echr.coe.int> – Resmi Belgeler).

BÜYÜK DAİREYE SEVK EDİLME

Madde 43 § 2

F.G. / İsveç - 43611/11

16.1.2014 tarihli karar [V. Bölüm]

(Bkz. yukarıda Madde 3, sayfa 7)

Perinçek / İsviçre - 27510/08

17.12.2013 tarihli karar [II. Bölüm]

(Bkz. yukarıda Madde 10, sayfa 18)

Pentikäinen / Finlandiya - 11882/10

4.2.2014 tarihli karar [IV. Bölüm]

(Bkz. yukarıda Madde 10, sayfa 18)

MAHKEME'DEN HABERLER

Mahkeme İçtihatlarına İlişkin Bilgi Notlarının Türkçeye Tercüme Edilmesi

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı sayesinde, 2013 yılının Ocak ayından itibaren Mahkeme'nin İçtihatlarına İlişkin Bilgi Notları artık Türkçe dilinde de mevcuttur. Bilgi notlarına eklenen hususlar ilerleyen zamanlarda güncellenecektir. Türkçe dilindeki Bilgi Notları Mahkeme'nin internet sitesinden indirilebilir (www.echr.coe.int – Yayınlar).

Mahkeme'nin internet sitesi: başvurular için bilgiler

Önceki Bilgi Notlarında da duyurulduğu üzere, Mahkeme başvurularına Sözleşme'ye Taraf Devletlerin kullandığı tüm dillerde bilgi verici materyallerinin çeşitliliğini gittikçe arttırmaya karar vermiştir.

Bu bağlamda Mahkeme'nin internet sitesinin ana sayfasına artık resmi olmayan 32 dilde erişilebilmektedir (<www.echr.coe.int> – Başvurular/Diğer Diller). Önceden mevcut olan 27 dil seçeneğine 5 adet yeni dil seçeneği eklenmiştir (Gürcüce, İtalyanca, Letonca, Norveççe ve Lehçe).

ქართული – Italiano – Latviski –
Norsk – Polski

SON YAYINLAR

Sığınaklar, sınırlar ve göçmenlik üzerine Avrupa hukukuna ilişkin El Kitabı

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı (FRA) tarafından ortak olarak yayınlanan bu ikinci el kitabı, sığınaklar, sınırlar ve göçmenlik üzerine Avrupa hukukuna ilişkin kapsamlı bir rehberdir. Avrupa'daki üçüncü dünya ülkesi vatandaşlarının durumuna ilişkin kanunlarına ve hem Strazburg'daki Mahkeme hem de Avrupa Birliği Mahkemesi'nin temel içtihatlarına dair açıklamalara odaklanılmıştır.

Bu basım kanunları 2013 yılının Aralık ayındaki şekliyle ele almaktadır ve İngilizce, Fransızca, Bulgarca, Hırvatça, Almanca, Yunanca, Macarca, İtalyanca, Romanca ve İspanyolca dillerinde mevcuttur. Mahkeme'nin internet sitesinden indirilebilir (www.echr.coe.int – Yayınlar). Resmi olmayan diğer dillere tercümesi bu yılın ilerleyen aylarında mevcut olacaktır.

[Handbook](#) on European law relating to asylum, borders and immigration ([eng](#))

[Manuel](#) de droit européen en matière d'asile, de frontières et d'immigration ([fra](#))

[Наръчник](#) по европейско право относно убежището, границите и имиграцията ([bul](#))

[Priručnik](#) o europskom pravu u području azila, zaštite granica i imigracije ([hrv](#))

[Handbuch](#) zu den europarechtlichen
Grundlagen im Bereich Asyl, Grenzen und
Migration ([deu](#))

[Εγχειρίδιο](#) σχετικά με την ευρωπαϊκή
νομοθεσία σε θέματα ασύλου, συνόρων
και μετανάστευσης ([ell](#))

[Kézikönyv](#) a menekültügyre, határokra és
bevándorlásra vonatkozó európai jogról ([hun](#))

[Manuale](#) sul diritto europeo in materia di asilo,
frontiere e immigrazione ([ita](#))

[Manual](#) de drept european în materie de azil,
frontiere și imigrație ([ron](#))

[Manual](#) de Derecho europeo sobre asilo,
fronteras e inmigración ([spa](#))

